

***III SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU
ZWALCZANIA KORUPCJI -***

STRATEGIA ANTYKORUPCYJNA

Stan prac – styczeń 2004

Spis Treści

<i>Wprowadzenie</i>	<i>3</i>
<i>Zamówienia publiczne</i>	<i>4</i>
<i>Służba cywilna</i>	<i>11</i>
<i>Procesy prywatyzacyjne i gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa</i>	<i>14</i>
<i>Administracja szczebla centralnego i administracja samorządowa</i>	<i>18</i>
<i>Wymiar sprawiedliwości i organy zajmujące się walką z korupcją</i>	<i>22</i>
<i>Usługi publiczne</i>	<i>36</i>
<i>Ochrona zdrowia</i>	<i>38</i>
<i>Finanse publiczne</i>	<i>43</i>
<i>Obrona narodowa</i>	<i>50</i>
<i>Rolnictwo</i>	<i>52</i>
<i>Edukacja społeczeństwa i upowszechnianie informacji</i>	<i>57</i>
<i>Wnioski</i>	<i>59</i>

WPROWADZENIE

Korupcja w Polsce jest uznawana za jeden z najważniejszych problemów społecznych. Większość obywateli sądzi, iż wielu urzędników na wysokich stanowiskach czerpie nieuprawnione korzyści z pełnionych funkcji publicznych. Skala korupcji w Polsce jest też dostrzegana poza granicami RP. Korupcja w krajach przystępujących do Unii Europejskiej jest powodem zaniepokojenia obecnych państw członkowskich, a realizacja polityki antykorupcyjnej od lat należy do ważnych kryteriów politycznych, których spełnienia domaga się Komisja Europejska.

W dniu 17 września 2002 r. został przyjęty przez Radę Ministrów RP, na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, *Program zwalczania korupcji – Strategia Antykorupcyjna*.

Pierwsze sprawozdanie z realizacji Strategii Rada Ministrów przyjęła 25 lutego 2003 r. Kolejne 15 lipca 2003 r. Niniejsze sprawozdanie jest opracowaniem podsumowującym dotychczasowe działania poszczególnych resortów, zaangażowanych w walkę z korupcją.

STAN PRAC – styczeń 2004 rok

OBSZAR: zamówienia publiczne

PODMIOT REALIZUJĄCY: Urząd Zamówień Publicznych

ZADANIA:

A. Zmiany legislacyjne

- 1. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2003 r. o zmianie ustawy o zamówieniach publicznych (Dz. U. Nr 165, poz. 1591 z dnia 20 października 2003 r.).**

STAN PRAC: zrealizowano.

Zespół Arbitrów rozpatruje odwołania wnoszone przez uczestników postępowania, których protest został przez zamawiających oddalony lub pozostał bez odpowiedzi. Pełni on zatem rolę organu rozstrzygającego spory w sytuacji, w której uczestnik postępowania podnosi naruszenie przepisów ustawy przez zamawiającego w sposób prowadzący do naruszeń interesu prawnego. Niezwykle istotną ze względu na pełnioną przez arbitrów funkcję jest ich obiektywność i niezależność. W modelu działania arbitrażu sprzed 20 października 2003 r., arbitrów wyznaczali uczestnicy postępowania oraz Prezes Urzędu Zamówień Publicznych. Pomimo zastrzeżenia w ustawie, że arbiter powinien pełnić swą funkcję z najwyższą starannością i w sposób bezstronny, przedstawione rozwiązanie w praktyce prowadziło do powstawania niejasności i narażało system na powstanie zjawisk patologicznych. Ostatnia nowelizacja z dnia 29 sierpnia 2003 r. (weszła w życie 20 października 2003 r.) przyznała Prezesowi Urzędu kompetencje wyznaczania całego składu zespołu arbitrów. Zgodnie z Zarządzeniem nr 68 Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych z dnia 7 listopada 2003 r. arbitrzy są wyłaniani w drodze jawnego losowania, za pomocą specjalnego systemu komputerowego.

Mała nowelizacja wprowadziła również przepis rozszerzający zasadę jawności. Zgodnie z nowymi zapisami, po otwarciu ofert, na wniosek dostawcy lub wykonawcy biorącego udział w postępowaniu, zamawiający jest obowiązany udostępnić, przed zakończeniem postępowania, dokumenty podlegające udostępnieniu. Powyższe zmiany mają na celu ujednoczenie zasad udostępniania materiałów z wszystkich prowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego. Mają one zastosowanie do wszystkich przetargów niezależnie od ich wartości. Przepisy te wskazują, iż protokół (dokumentacja podstawowych czynności), oferty oraz wszelkie oświadczenia i zaświadczenia składane w trakcie postępowania są jawne, z wyjątkiem informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, jeżeli dostawca lub wykonawca składając ofertę zastrzegł w odniesieniu do tych informacji, że nie mogą być one ogólnie udostępnione.

- 2. Prawo zamówień publicznych z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz.U. Nr 19, poz. 177 z dnia 9 lutego 2004 r.).**

STAN PRAC: zrealizowano.

Prawo zamówień publicznych uchwalone dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz.U. z dn. 9 lutego 2004 r. Nr 19, poz. 177) weszła w życie 2 marca 2004 r. Zakłada ono całościowe uregulowanie problematyki zamówień publicznych w jednym akcie prawnym, stąd tytuł ustawy. W zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym ustawa uwzględnia:

- ◆ wzmocnienie i rozszerzenie funkcji kontrolnych Prezesa UZP, który będzie miał w szczególności prawo bieżącej kontroli na każdym etapie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego oraz obligatoryjnej kontroli postępowań przed zawarciem umowy w przypadkach zamówień o największej wartości. Uprawnienia kontrolne mają ułatwiać monitorowanie rynku zamówień publicznych, pomagać w ujawnianiu obszarów patologicznych narażonych na zachowania korupcyjne, a w konsekwencji zapobiegać nieprawidłowościom w gospodarowaniu środkami publicznymi i naruszeniom przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych.
- ◆ wprowadzenie rozwiązań mających na celu zwiększenie przejrzystości oraz obiektywności procesu udzielania zamówień, np. instytucji „niezależnego obserwatora” w trakcie procesu udzielania zamówienia powyżej pewnej, istotnej wartości;
- ◆ wprowadzenie zasady określania wartości szacunkowej zamówienia przy uwzględnianiu tzw. ceny finalnej w postępowaniu, którym objęte są dostawy, usługi lub roboty budowlane stanowiące część szerszych działań, lub jeśli wykonanie tego zamówienia wiąże się z koniecznością kolejnych zamówień, niezbędnych w procesie eksploatacji przedmiotu zamówienia, stosowanie określonego trybu zamówienia byłoby wówczas uzależnione od ceny finalnej.

◆ *Kontrola zamówień publicznych.*

Nowa ustawa – Prawo zamówień publicznych doprecyzowuje i uszczegółowia zasady kontroli sprawowanej przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych. Celem kontroli zgodnie z ustawą jest sprawdzenie zgodności postępowania o udzielenie zamówienia z przepisami ustawy. W projekcie wyróżnia się dwa rodzaje kontroli:

- ❖ kontrola uprzednia – ma charakter prewencyjny, ponieważ będzie wszczynana przed zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego. Po zakończeniu kontroli zamawiającemu dostarczona będzie informacja o wyniku kontroli uprzedniej, w której wskazane zostaną stwierdzone naruszenia oraz zalecenia pokontrolne. Celem kontroli uprzedniej jest zidentyfikowanie ewentualnych naruszeń jeszcze przed zaciągnięciem zobowiązań i zapobieżenie podpisaniu umowy, która w świetle przepisów ustawy byłaby nieważna z mocy prawa. Kontroli uprzedniej obligatoryjnie zostaną poddane postępowania o największej wartości – a więc o wartości przekraczającej równowartość 5.000.000 euro dla dostaw lub usług oraz przekraczającej równowartość 10.000.000 euro dla robót budowlanych;
- ❖ kontrola następcza - pozwala na zbadanie przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w terminie 3 lat od jego udzielenia. W przypadku wykrycia nieprawidłowości, projekt nadaje Prezesowi Urzędu uprawnienia do zawiadomienia właściwego rzeczownika dyscypliny finansów publicznych, nałożenia kary pieniężnej oraz wystąpienia do sądu o stwierdzenie nieważności umowy w całości lub części.

◆ *Instytucja obserwatora.*

Obserwator jest nowym instrumentem zapewniającym prawidłowe stosowanie przepisów ustawy. Będzie on wykorzystywany wyłącznie w postępowaniach o największej

wartości, a mianowicie, gdy wartość zamówienia przekroczy 5.000.000 euro dla dostaw lub usług oraz 10.000.000 euro dla robót budowlanych.

Institucja obserwatora ma na celu zapewnienie prawidłowości działania zamawiającego na etapie oceny ofert. W konsekwencji wpłynie to mobilizująco na zamawiających oraz zmniejszy nieprawidłowości w prowadzonych postępowaniach o udzielenie zamówienia, powodując efektywniejsze gospodarowanie środkami publicznymi. Niezależny od stron postępowania obserwator wyznaczany przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych z listy arbitrów będzie obecny w trakcie prac komisji przetargowej od chwili otwarcia ofert. Z prac komisji obserwator sporządzać będzie informację o przebiegu prac komisji, którą przedstawia kierownikowi zamawiającego oraz Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych. Będzie ona włączana do protokołu.

◆ *Aukcja elektroniczna.*

Efektem uwzględnienia w systemie zamówień publicznych rozwoju nowoczesnych technologii jest przewidziana w projekcie ustawy możliwość udzielania zamówień w trybie aukcji elektronicznej. W trybie tym za pomocą formularza umieszczonego na stronie internetowej, umożliwiającego wprowadzenie niezbędnych danych poprzez bezpośrednie połączenie z tą stroną, wykonawcy będą składać kolejne korzystniejsze oferty (postąpienia), podlegające automatycznej klasyfikacji. Zakłada się, iż wprowadzenie aukcji elektronicznej pozwoli jeszcze przed wejściem w życie odpowiednich dyrektyw Unii Europejskiej wdrożyć nowoczesne instrumenty udzielania zamówień w stosunku do dostaw o niewielkiej wartości. Aukcja jako rozwiązanie bardzo proste i przejrzyste, a nade wszystko nowoczesne, z czasem powinna wyeliminować mniej konkurencyjny tryb zapytania o cenę.

◆ *System odwoławczy.*

Zawarte w projekcie przepisy stwarzają możliwość utworzenia listy arbitrów o najwyższych kwalifikacjach potrzebnych do rozpoznawania spraw. W nowych rozwiązaniach odstępuje się od praktycznej nieusuwalności arbitra, wprowadza się bowiem kadencyjność funkcji arbitra. Nabór na listę arbitrów będzie prowadzony raz na trzy lata. Prawo zgłaszania kandydatów na arbitrów będzie posiadał Prezes Urzędu Zamówień Publicznych, ministrowie, kierownicy urzędów centralnych i wojewodowie, organizacje uprawnione do wnoszenia środków ochrony prawnej, a także ogólnokrajowe organizacje samorządu terytorialnego, regionalne izby obrachunkowe, okręgowe izby radców prawnych i okręgowe rady adwokackie. Zgodnie z art. 173 ust. 2 rzeczonej ustawy Prezes UZP wpisuje na listę arbitrów osoby, które z najlepszymi wynikami zdały egzamin ze znajomości przepisów związanych z udzielaniem zamówień publicznych przed komisją egzaminacyjną powołaną przez prezesa. Zawarte w nowym Prawie zamówień publicznych zmiany dotyczące arbitrów mają na celu zwiększenie profesjonalizmu arbitrów, podwyższenie jakości wydawanych przez nich wyroków oraz eliminację niedoskonałości istniejących w tym zakresie na gruncie dotychczas obowiązującej ustawy.

Zasadniczą zmianą przewidzianą w projekcie jest przyznanie wykonawcom prawa wnoszenia protestów i odwołań przy zamówieniach, których wartość przekracza 6.000 euro. Zapewni to równość traktowania wykonawców i pełne przestrzeganie prawa już w przypadku udzielania niewielkich, ale licznych zamówień. Dotychczas w tzw. procedurze uproszczonej, w której wartość przedmiotu zamówienia nie przekraczała 30.000 euro, oferent nie mógł składać protestu i odwołania.

W ustawie zaproponowano również nowe rozwiązania dotyczące wnoszenia skargi na wyrok zespołu arbitrów. Inaczej niż dotychczas, skargę będzie wносиło się nie do Sądu Okręgowego w Warszawie, ale do sądu okręgowego właściwego ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania zamawiającego. Przeniesienie właściwości miejscowej z sądu

Okręgowego w Warszawie na sąd okręgowy właściwy ze względu na siedzibę zamawiającego, powinno spowodować skrócenie terminu rozpoznawania skargi oraz wpłynąć na zmniejszenie kosztów postępowania sądowego. Wprowadzenie terminu na rozpoznanie skargi przyczyni się do zwiększenia szybkości postępowania o udzielenie zamówienia. Ma to szczególne znaczenie wobec wprowadzenia zakazu zawierania umowy w sprawie zamówienia publicznego wskutek wniesienia skargi na wyrok zespołu arbitrów. Od wyroku sądu nie będzie przysługiwać kasacja.

◆ *Odpowiedzialność za naruszenie przepisów ustawy.*

Nowa ustawa przewiduje zwiększenie odpowiedzialności zamawiających za podejmowane decyzje, zawierając sankcje za naruszenie prawa o zamówieniach publicznych przez zamawiających spoza sektora finansów publicznych, których nie obowiązują przepisy ustawy o finansach publicznych. Zindywidualizowaną odpowiedzialnością objęte zostaną wszystkie osoby występujące po stronie zamawiającego, w tym osoby uczestniczące w pracach komisji przetargowej.

Sankcje - w postaci kary pieniężnej - będzie podlegał każdy zamawiający, który:

- ❖ udzieli zamówienia publicznego z naruszeniem przepisów ustawy określających przesłanki stosowania poszczególnych trybów postępowania;
- ❖ udzieli zamówienia publicznego bez wymaganego ogłoszenia;
- ❖ unieważni postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego z naruszeniem przepisów ustawy określających przesłanki unieważnienia;
- ❖ dokona czynności bez wymaganej zgody Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych;
- ❖ dokona zmian w zawartej umowie w sprawie zamówienia publicznego z naruszeniem przepisów ustawy.

Wszystkie kary pieniężne nakładać będzie Prezes UZP, w drodze decyzji administracyjnej. Kary te będą wymierzone wszystkim zamawiającym, a więc podmiotom, które nie mogą być poddane sankcjom na podstawie prawa karnego i prawa o wykroczeniach. Prezes UZP będzie mógł pociągnąć taki podmiot, który naruszył ustawę, do odpowiedzialności ponoszonej bez względu na rodzaj winy lub nawet jej brak. Kary te mają zapewniać formę reakcji na naruszenie ustawy, adekwatną do charakteru jej pogwałcenia i w wysokości odczuwalnej przez ukarany podmiot. Wysokość kary będzie określona dokładną kwotą pieniężną, bez możliwości jej stopniowania w zależności od indywidualnych okoliczności sprawy oraz stopnia zawinienia.

3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 czerwca 2003 r. w sprawie wzoru protokołu postępowania o zamówienie publiczne oraz dodatkowych wymagań, którym musi odpowiadać protokół.

STAN PRAC: zrealizowano.

Rozporządzenie zawiera wykaz elementów, które powinien zawierać protokół postępowania o zamówienie publiczne, a także wzory protokołów o zamówienia publiczne powyżej 30 000 euro prowadzonych w trybie przetargu nieograniczonego, ograniczonego, dwustopniowego, zapytania o cenę, negocjacji z zachowaniem konkurencji oraz z wolnej ręki.

4. Umowa między Bankiem Światowym a Urzędem Zamówień Publicznych.

STAN PRAC: zrealizowano.

W 2002 roku została podpisana umowa pomiędzy Bankiem Światowym a Urzędem Zamówień Publicznych na realizację projektu dotyczącego przygotowania wzorcowej dokumentacji przetargowej i wzorów umów o zamówienie publiczne. Projekt obejmuje następujące działania:

- ❖ opracowanie wzorcowej dokumentacji postępowania: wzorcowych dokumentów wstępnej kwalifikacji, wzorcowych dokumentów przetargowych oraz wzorów umów oddzielnie dla dostaw, usług i robót budowlanych;
- ❖ opracowanie przewodnika dotyczącego stosowania ww. dokumentów, określającego zasady i wskazówki, co do sposobu stosowania wzorcowych dokumentów;
- ❖ upowszechnianie wzorcowej dokumentacji m.in. przez przeprowadzenie szkoleń dla osób z instytucji zamawiających.

W 2003 roku przeprowadzono proces wyboru oraz zawarto umowy z doradcami przygotowującymi w ramach projektu dokumentację w trzech ww. przedmiotach. Wybrano również Konsultanta Indywidualnego, którego zadaniem jest dokonanie merytorycznej oceny przygotowanej dokumentacji. Według przyjętych harmonogramów prac doradców, projekt zostanie zakończony w trzecim kwartale 2004 roku.

B. Zmiany organizacyjne

1. Departament Analiz i Kontroli.

STAN PRAC: zrealizowano.

W 2002 roku w Urzędzie Zamówień Publicznych została wyodrębniona komórka organizacyjna zajmująca się monitoringiem systemu zamówień publicznych i analizą postępowań, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zagrożonych korupcją. W roku 2003 departament ten został podzielony na dwa wydziały: Wydział Analiz i Wydział Kontroli.

Czynności kontrolne podejmowane przez Prezesa UZP są w dużej mierze skutkiem skarg uczestników postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, a więc dostawców lub wykonawców. Istotnym źródłem są również informacje znajdujące się w dyspozycji Urzędu Zamówień Publicznych w związku z rozpatrywaniem wniosków o wydanie decyzji w danej sprawie, czy też z publikacją ogłoszeń o wszczęciu postępowania i o wyniku postępowania w Biuletynie Zamówień Publicznych.

W związku z coraz większą liczbą skarg dotyczących nieprawidłowości przy udzielaniu zamówień publicznych kierowanych do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych, w roku 2003 Departament Analiz i Kontroli UZP kontynuował działania zmierzające do usystematyzowania procedur kontroli oraz skierowania ich w stronę bieżącej analizy i monitoringu funkcjonowania systemu zamówień publicznych, szczególnie w aspekcie ujawniania obszarów patologicznych, narażonych na zachowania korupcyjne. Instrumentem realizacji tego zadania jest procedura kontroli systemowej, która stanowi jedno z zasadniczych źródeł informacji o procesach zachodzących w systemie zamówień. W 2003 roku przeprowadzono kontrole systemowe postępowań o udzielenie zamówień publicznych, w których przedmiot zamówienia stanowiły usługi komunalne oraz sprzęt i oprogramowanie komputerowe.

2. Współpraca UZP z Najwyższą Izbą Kontroli i Krajową Radą Regionalnych Izb Obrachunkowych.

STAN PRAC: zrealizowano.

17 października 2002 r. Prezes UZP podpisał porozumienie o współpracy w zakresie kontroli z Krajową Radą Regionalnych Izb Obrachunkowych, a 9 stycznia 2003 r. z Najwyższą Izbą Kontroli. Na mocy tego porozumienia strony zobowiązały się m. in. do wymiany informacji o istotnych nieprawidłowościach w funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych oraz inspirowania działań o charakterze edukacyjno – informacyjnym z zakresu zamówień publicznych. Ich celem jest także koordynacja działań kontrolnych oraz wspólne monitorowanie rynku zamówień w celu zapobiegania nadużyciom w gospodarowaniu środkami publicznymi. W wyniku realizacji porozumienia, dokonana przez UZP analiza przeprowadzonych przez NIK i KRRIO kontroli zamówień publicznych, wskazuje na szereg naruszeń prawa przy udzielaniu zamówień.

C. Działalność edukacyjno – informacyjna

1. Kodeks Etyki Arbitra.

STAN PRAC: zrealizowano.

W 2003 roku Urząd Zamówień Publicznych opracował Kodeks Etyki Arbitra. Nowym rozwiązaniem jest wprowadzenie obowiązku postępowania przez arbitra zgodnie z zasadami etyki arbitra oraz zakazu wykonywania przez niego, w trakcie trwania kadencji, działalności zarobkowej, polegającej na świadczeniu pomocy prawnej lub usług doradczych z zakresu zamówień publicznych.

2. Program działań o charakterze edukacyjno – informacyjnym.

STAN PRAC: zrealizowano.

W grudniu 2002 roku został przyjęty przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych długofalowy program działań o charakterze edukacyjno – informacyjnym skierowany do adresatów ustawy o zamówieniach publicznych. W roku 2003 był on realizowany poprzez:

- ❖ opracowanie i upowszechnianie programów szkoleniowych;
- ❖ organizowanie i inspirowanie szkoleń, konferencji i seminariów;
- ❖ organizowanie, inspirowanie oraz wspieranie działalności wydawniczej i publicystycznej.

Główną tematykę, podejmowanych przez Urząd Zamówień Publicznych działań szkoleniowych w 2004 r. stanowić będzie nowa ustawa – Prawo zamówień publicznych.

3. Program wspierania małych i średnich przedsiębiorstw uczestniczących w rynku zamówień publicznych.

STAN PRAC: zrealizowano.

W ramach edukacyjno – informacyjnej działalności Urzędu realizowany jest także, opracowany wspólnie z Ministrem Gospodarki, program wspierania małych i średnich przedsiębiorstw uczestniczących w rynku zamówień publicznych. Program ma na celu, przede wszystkim, podnoszenie wiedzy przedsiębiorców z zakresu znajomości procedur zamówień publicznych poprzez przeprowadzanie szkoleń i konferencji oraz rozpowszechnianie materiałów informacyjnych.

4. Postępowania o zamówienia publiczne w formie elektronicznej.
STAN PRAC: w trakcie realizacji.

W ramach programu Phare 2001 UZP realizuje projekt PL2001/IB/FI-04 „*System zamówień publicznych*”, którego celem jest wdrożenie systemu informatycznego, wspomagającego zamawiających w przeprowadzaniu postępowań przetargowych. Projekt realizowany jest we współpracy z włoskim Ministerstwem Polityk Wspólnotowych. W ramach programu Phare, 12 maja 2003 roku, została zatwierdzona przez Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Warszawie polsko – włoska umowa o współpracy bliźniaczej. W ramach tej umowy (twinning) przewidziane zostało stworzenie oprogramowania, zakup sprzętu oraz dostosowanie wymogów postępowań elektronicznych do systemu SIMAP, który umożliwi - najpóźniej w dniu akcesji do UE - pełne z informatyzowanie procesu przesyłania informacji o zamówieniach drogą elektroniczną (składanie dokumentów, w tym ofert, w postaci elektronicznej oraz udzielanie zamówień w trybie aukcji elektronicznej). W roku 2003, w związku z realizacją programu Phare, Urząd Zamówień Publicznych ogłosił przetargi na wykonanie oprogramowania oraz dostawę sprzętu. 16 października 2003 r. UZP zorganizował również seminarium, którego tematyka dotyczyła narzędzi elektronicznych w zamówieniach publicznych.

STAN PRAC – styczeń 2004 rok

OBSZAR: służba cywilna

PODMIOT REALIZUJĄCY: Szef Służby Cywilnej

ZADANIA:

1. Projekt nowelizacji ustawy o służbie cywilnej.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

Szef Służby Cywilnej przygotował i przedstawił projekt nowelizacji ustawy o służbie cywilnej. W projekcie nowelizacji znalazły się - między innymi - propozycje dotyczące trzech aspektów wyszczególnionych w dokumencie *Strategia Antykorupcyjna*:

- ◆ jasne kryteria obsady wyższych stanowisk;
- ◆ jasne reguły zarządzania zasobami ludzkimi;
- ◆ mechanizmy sprzyjające stabilnemu zatrudnieniu i wynagradzaniu.

Po uzgodnieniach międzyresortowych projekt nowelizacji ustawy o służbie cywilnej został przekazany na Komitet Stały Rady Ministrów.

2. Program szkoleń etycznych w służbie cywilnej.

STAN PRAC: w trakcie realizacji (zakończona procedura przetargowa, kontrakt po akceptacji EC Delegation i UKIE został przekazany przez Jednostkę Finansującą – Kontraktującą do podpisania przez Wykonawcę).

Realizacja projektu PL0101.15 - *Rising the Civil Service Awareness of Ethical Dilemmas* w ramach programowania Phare 2001, rozpocznie się na przełomie stycznia i lutego 2004 r. W ramach projektu zostaną podjęte następujące działania:

- ◆ przeprowadzenie badań dotyczących świadomości członków korpusu służby cywilnej na temat zagadnień etycznych;
- ◆ przygotowanie programu i materiałów seminaryjnych;
- ◆ przeprowadzenie cyklu 10 seminariów dla osób zajmujących stanowiska kierownicze w korpusie służby cywilnej (dla ok. 970 osób);
- ◆ przeprowadzenie konferencji dla 100 członków korpusu politycznego i przedstawicieli mediów - konferencja będzie podsumowywać przeprowadzone działania (seminaria, kształcenie na odległość etc.);
- ◆ zorganizowanie dla 1000 członków korpusu służby cywilnej (niższych stanowisk) *kształcenia na odległość*. 1000 członków korpusu służby cywilnej, spośród podwładnych uczestników seminariów, zostanie wybranych do udziału w *kształceniu na odległość*. W ramach tego szkolenia będą oni mieli możliwość zapoznania się z filmem edukacyjnym „Dylematy” oraz przewodnikiem, zawierającym podręcznik i zestaw ćwiczeń do filmu. 10% z 1000 uczestników kształcenia na odległość weźmie udział również w tzw. „czacie” - (chat-room discussion), polegającym na dyskusji i wymianie poglądów z doświadczonymi ekspertami;

- ◆ prowadzenie akcji promocyjnej:
 - ❖ zorganizowanie i prowadzenie, w Urzędzie Służby Cywilnej, inicjującej konferencji prasowej w celu nagłośnienia projektu i zainteresowania nim mediów;
 - ❖ informowanie regionalnej prasy o seminariach prowadzonych w regionie przed ich rozpoczęciem;
 - ❖ przygotowywanie dla mediów co dwa miesiące, pakietu informacyjnego na temat działań prowadzonych w ramach projektu i kolejnych kroków realizacji projektu;
 - ❖ zorganizowanie i prowadzenie konferencji prasowej podsumowującej cały projekt.

3. Inicjatywy dodatkowe nie wynikające wprost ze Strategii Antykorupcyjnej.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

Ponownie należy zwrócić szczególną uwagę na inicjatywy Szefa Służby Cywilnej, które nie zostały enumeratywnie wyliczone w dokumencie *Strategia Antykorupcyjna*, jednakże poprzez wypełnianie cele, wpisują się w działania na rzecz przejrzystości, profesjonalizmu, rzetelności i etycznego funkcjonowania administracji rządowej.

- ◆ *Program Przyjazna Administracja* – realizowany przez Szefa Służby Cywilnej od 2000 roku, mający na celu przede wszystkim:
 - ❖ kształtowanie postaw i promowanie zachowań służących zaspakajaniu potrzeb obywatela zgodnie z literą prawa, uczciwie, na wysokim poziomie kompetencji zawodowej, interpersonalnej i etycznej;
 - ❖ doskonalenie wiedzy i umiejętności kadry urzędów w zakresie profesjonalnej obsługi i budowania przyjaznych relacji z klientami;
 - ❖ wspieranie zmian w organizacji pracy urzędów, procedur i narzędzi pod kątem doskonalenia jakości obsługi obywateli;
 - ❖ usprawnienie systemu wymiany informacji między administracją rządową, a obywatelami i zapewnienie powszechnej informacji o usługach świadczonych w urzędach.

Najważniejszym projektem wpisanym w Program Przyjazna Administracja jest Konkurs na Najbardziej Przyjazny Urząd Administracji Rządowej¹. Konkurs, organizowany przez Szefa Służby Cywilnej od 2001 roku, ma charakter promocyjny. Jego głównym celem jest promowanie działań zorientowanych na poprawę jakości obsługi, zwiększenie satysfakcji klienta urzędu i rozwiązań organizacyjnych wdrażanych w urzędach administracji rządowej. W dalszej perspektywie - kształtowanie wizerunku administracji rządowej jako profesjonalnej organizacji wyróżniającej się praworządnością, uczciwością i wysokim poziomem jakości usług.

Jednym z innowacyjnych kierunków podnoszenia jakości usług są pilotażowe działania z zakresu „profilaktyki etycznej”, m.in. szkolenia, upowszechnianie Kodeksu Etyki Służby Cywilnej, rotacje pracowników w punktach obsługi.

Realizacja konkursu pokazała, że bardzo wiele urzędów doskonali swoje usługi wdrażając nowoczesne, efektywne rozwiązania skierowane na poprawę jakości pracy. Coraz więcej urzędów pragnie dzielić się swoim doświadczeniem i poddać weryfikacji ekspertów wprowadzane rozwiązania. Znamienny jest fakt, że w trzeciej edycji konkursu wzięło udział czterokrotnie więcej urzędów niż w edycji drugiej, tzn. 228 urzędów administracji rządowej

¹ Należy wyraźnie odróżnić Program Przyjazna Administracja i Konkurs na Najbardziej Przyjazny Urząd Administracji Rządowej od inicjatywy MSWiA (Program „Przyjazny Urząd”).

z całej Polski. Konkurs pozwala na zebranie i upowszechnianie wśród administracji rządowej informacji o „dobrych praktykach”.

Konkurs, zakończony w listopadzie 2003 roku, cieszył się dużym zainteresowaniem, a patronat Prezesa Rady Ministrów nadaje szczególną rangę i prestiż temu przedsięwzięciu.

Laureatami III edycji Konkursu zostali:

- ❖ Komenda Powiatowa Policji w Malborku (laureat w kategorii „duży” urząd);
 - ❖ Urząd Skarbowy w Sierpcu (laureat w kategorii „mały” urząd);
 - ❖ Urzędy wyróżnione:
 - Opolski Urząd Wojewódzki w Opolu;
 - Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach;
 - Urząd Skarbowy w Pile;
 - Urząd Skarbowy w Środzie Śląskiej;
 - Urząd Skarbowy w Rawiczu;
 - Urząd Skarbowy w Płońsku.
-
- ◆ *Wykonywanie zaleceń Grupy Państw Przeciwko Korupcji GRECO w zakresie służby cywilnej:*
 - ❖ prowadzenie programów szkoleniowych mających na celu podniesienie poziomu świadomości wśród funkcjonariuszy publicznych;
 - ❖ opracowanie kodeksów etycznych dla pracowników pełniących służbę w organach administracji państwowej.

 - ◆ *Udział w pracach zespołu przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji ds. zmiany ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne.*

STAN PRAC – styczeń 2004 rok

OBSZAR: procesy prywatyzacyjne i gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Skarbu Państwa

ZADANIA:

- 1. Wprowadzenie zmian legislacyjnych w ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji w celu zwiększenia nadzoru nad prywatyzacją spółek o strategicznym znaczeniu dla gospodarki państwa, w których Skarb Państwa ma większościowy udział oraz poprawy jakości nadzoru właścicielskiego poprzez wprowadzenie obowiązku szkolenia członków rad nadzorczych w zakresie zasad funkcjonowania przedsiębiorcy.**

STAN PRAC: zrealizowano.

Ustawą z dnia 5 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2002, Nr 240, poz. 2055), wprowadzono zmiany zwiększające nadzór nad prywatyzacją spółek o strategicznym znaczeniu, w których Skarb Państwa jest większościowym udziałowcem.

Należy jednak zauważyć, że ukształtowanie i wprowadzenie w skali państwa jednolitego modelu nadzoru nad takimi spółkami wymaga nowelizacji szeregu ustaw, których gospodarzem są inni niż Minister Skarbu Państwa ministrowie, wykonujący nadzór właścicielski nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa.

W związku z dokonaną nowelizacją, przewiduje się zmianę rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 9 września 1997 r. w sprawie szkoleń i egzaminów dla kandydatów na członków rad nadzorczych spółek, w których Skarb Państwa jest jedynym akcjonariuszem, oraz wynagrodzeń członków rad nadzorczych tych spółek (Dz. U. nr 110, poz. 718 ze zm.), celem dostosowania programu szkoleń członków rad nadzorczych do zmian następujących w gospodarce. Przewiduje się także rozciągnięcie obowiązku szkoleń i poddania się egzaminowi na członków rad nadzorczych, będących przedstawicielami Skarbu Państwa, we wszystkich spółkach z udziałem Skarbu Państwa.

W ramach wewnętrznych regulacji dotyczących sposobu wykonywania zadań związanych z nadzorem nad spółkami i przedsiębiorstwami państwowymi przez Ministra Skarbu Państwa, wprowadzono szereg zmian do wytycznych Ministra, dotyczących sposobu wykonywania nadzoru nad podległymi podmiotami. Wytyczne przekazane zostały wszystkim reprezentantom SP w spółkach oraz spółkom i nadzorowanym przedsiębiorstwom. Nałożono na przedstawicieli Skarbu Państwa obowiązki sprawozdawcze dotyczące stanu nadzorowanych podmiotów i sposobu sprawowania nadzoru. W tym celu Minister Skarbu Państwa wydał zarządzenie Nr 47 z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie zasad i sposobu prowadzenia bazy informacji o podmiotach nadzorowanych przez Ministra Skarbu Państwa oraz w sprawie wzorów ankiet.

W lutym i marcu 2003 r. zorganizowany został cykl szkoleń dla reprezentantów Skarbu Państwa w spółkach, których celem było przekazanie zasad wykonywania nadzoru nad spółkami oraz doskonalenie wiedzy na temat funkcjonowania przedsiębiorców.

W celu uściślenia wymogów i zasad jakimi kieruje się Minister przy powoływaniu kandydatów do rad nadzorczych, Minister, zarządzeniem nr 34 z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie zasad doboru kandydatów na członków rad nadzorczych, wprowadził zmiany do obowiązujących regulacji.

Z uwagi na sygnały o możliwych działaniach korupcyjnych związanych z organizacją egzaminów, Minister opublikował bazę pytań testowych oraz ujedynolicił zasady przeprowadzania egzaminów, przenosząc je do siedziby Ministerstwa i zwiększając nadzór nad prawidłowością i bezstronnością ich przebiegu.

2. Analiza aktów prawnych dotyczących gospodarowania mieniem Skarbu Państwa.

STAN PRAC: zrealizowano.

Wydano akty wykonawcze do ustawy z dnia 20 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz.U. z 2003 r., Nr 6, poz. 64), a mianowicie:

- ◆ rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa w sprawie nadania statutu Agencji Nieruchomości Rolnych (Dz.U. 140, poz. 1348);
- ◆ rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Agencji Nieruchomości Rolnych i gospodarki finansowej Zasobu (Dz.U. 139, poz. 1335);
- ◆ rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa w sprawie szczegółowych przesłanek odroczenia, rozłożenia na raty lub umorzenia należności oraz trybu postępowania w tych sprawach (Dz.U. Nr 140, poz. 1349);
- ◆ rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa w sprawie szczegółowego trybu sprzedaży nieruchomości Zasobu i ich części składowych, warunków rozkładania ceny sprzedaży na raty oraz stawek szacunkowych nieruchomości rolnej (Dz.U. 140, poz. 1350).

Opracowano projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zasad i trybu gospodarowania składnikami majątku ruchomego, powierzonego jednostkom budżetowym, zakładom budżetowym, gospodarstwom pomocniczym, w związku z nowelizacją art. 20 pkt. 5 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa. Projektowana nowelizacja ma na celu wyeliminowanie uznaniowości oraz wprowadzenie jednolitych zasad gospodarowania i rozporządzania ruchomymi składnikami majątku Skarbu Państwa, powierzonego jednostkom organizacyjnym. Projekt wypełnia lukę prawną jaka powstała po uchynieniu z dniem 30 marca 2001 r., wydanej bez podstawy prawnej, uchwały nr 164 Rady Ministrów z dnia 6 sierpnia 1971 r. w sprawie rozporządzania przez państwowe jednostki organizacyjne niektórymi ruchomymi składnikami majątkowymi.

3. Podjęcie prac nad nowelizacją ustawy o gospodarce nieruchomościami. Zmiany art. 59 w kierunku stworzenia mechanizmów zapewniających kontrolę Ministra nad wykorzystaniem nieruchomości przekazanych fundacjom na ich cele statutowe (wspólnie z Ministrem Infrastruktury).

STAN PRAC: zrealizowano.

Wprowadzone zmiany doprecyzowują charakter fundacji, na rzecz której może być dokonana darowizna oraz przyznają Ministrowi Skarbu Państwa możliwość odwołania darowizny lub wyrażania zgody na zbycie takiej nieruchomości. Czynność prawna dokonana bez zgody Ministra przez fundację jest nieważna z mocy prawa. Podobne zasady w zakresie możliwości dokonywania darowizn na rzecz fundacji wprowadzone zostały w przypadku Agencji Nieruchomości Rolnych, Agencji Mienia Wojskowego i Wojskowej Agencji Mieszkaniowej. Nadzór nad czynnościami dokonywanymi przez agencje, poprzez element zgody na ich dokonanie, sprawuje Minister Skarbu Państwa. Projekt ustawy o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz o zmianie niektórych innych ustaw został uchwalony przez Sejm 28 listopada 2003 r.

4. Wyeliminowanie przypadkowości kierowania osób do rad nadzorczych oraz zróżnicowanie wynagrodzenia członków rad nadzorczych w zależności od wielkości spółki i jej sytuacji ekonomicznej.

STAN PRAC: zrealizowano.

Problematykę zasad doboru kandydatów na członków rad nadzorczych oraz wymagań, jakie powinni spełniać, uszczegółowiło przywołane wcześniej zarządzenie nr 34 Ministra Skarbu Państwa z dnia 5 listopada 2002 r.

Należy zauważyć, że poczynając od 15 stycznia 2003 r., stosownie do zmiany wprowadzonej art. 69a ust. 2 do ustawy z dnia 30 sierpnia 2003 r. o komercjalizacji i prywatyzacji, do pełnienia funkcji członków rad nadzorczych w - powstałych na podstawie odrębnych przepisów i w innym trybie niż określony w ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji - spółkach z udziałem Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych, mogą zostać powołane, jako reprezentanci tych podmiotów, osoby, które złożyły egzamin, o którym mowa w art. 12 ust. 2 ustawy lub zostały zwolnione z obowiązku złożenia egzaminu zgodnie z przepisami rozporządzenia.

Zagadnienie zróżnicowania wynagrodzeń członków rad nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa związane jest z uchyleniem mocy ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz.U. Nr 26, poz. 306). Ustawa ta stosownie do stanowiska Komitetu Integracji Europejskiej jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej. Stosownie do zalecenia Komitetu Rady Ministrów z dnia 13 marca 2003 r., Minister Skarbu Państwa przygotował projekt ustawy uchylającej ustawę o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi i w dniu 4 kwietnia 2003 r. przekazał ją Sekretarzowi Rady Ministrów.

5. Dokonanie nowelizacji ustawy o portach i przystaniach morskich pod kątem gospodarowania nieruchomościami położonymi w portach i przystaniach morskich oraz przekształceń własnościowych spółek eksploatacyjnych w portach morskich.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

W dniu 8 stycznia 2004 r. Komitet Rady Ministrów rozpatrzył, przedstawiony przez Ministra Infrastruktury, projekt ustawy o zmianie ustawy o portach i przystaniach morskich oraz o zmianie niektórych ustaw.

6. Opracowanie zmian w przepisach, dotyczących kandydatów na członków rad nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa oraz spółek z udziałem samorządu terytorialnego.

STAN PRAC: zrealizowano.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji w uzgodnieniu z Ministrem Skarbu Państwa przygotował zmiany przepisów, dotyczące kandydatów na członków rad nadzorczych w spółkach z udziałem samorządu terytorialnego. Zmiany te wprowadzone zostały do ustawy o gospodarce komunalnej ustawą z dnia 17 października 2003 r. o zmianie ustawy o gospodarce komunalnej (Dz. U. Nr 1999 poz. 1937).

STAN PRAC – styczeń 2004 rok

OBSZAR: administracja szczebla centralnego i administracja samorządowa

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

ZADANIA:

1. Projekt nowelizacji ustawy o pracownikach samorządowych.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

Projekt nowelizacji ustawy o pracownikach samorządowych, uwzględniający zmiany w obsadzaniu stanowisk w jednostkach samorządowych, nakierowane na utworzenie korpusu urzędników samorządowych oraz uzależnienie od zgody przełożonego podejmowania przez pracowników samorządowych dodatkowej działalności, we wrześniu 2003 r. skierowano do konsultacji międzyresortowych. Projekt nowelizacji ustawy został skierowany także do Związku Miast Polskich. Obecnie oczekuje na opinie ekspertów.

2. Program szkoleń etycznych dla urzędników administracji samorządowej różnych szczebli.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

Program jest przygotowany merytorycznie, do rozwiązania pozostają jeszcze kwestie techniczne. Program ma ruszyć od lutego 2004 r.

3. Program „Przyjazny urząd”.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

Program „Przyjazny urząd” ma na celu wprowadzenie standardów funkcjonowania administracji publicznej, zwłaszcza w zakresie organizacji przyjęć interesantów, kontroli przyjmowania i załatwiania petycji, wniosków i skarg obywateli oraz minimalizacji kosztów postępowania administracyjnego. Prace nad przygotowaniem Programu *Przyjazny Urząd* trwają od lipca 2003 r. 16 grudnia 2003 r. Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji przedstawiono poprawioną wersję Programu. Program będzie realizowany od połowy lutego do połowy czerwca 2004 r.

4. Zanalizowanie potrzeby i możliwości przekazania wojewodzie uprawnień do wydawania decyzji administracyjnych w zakresie pozwoleń na broń, licencji pracownika ochrony. Przedstawienie propozycji stosownych zmian w prawie.

STAN PRAC: zrezygnowano z realizacji.

Przyczyną eliminującą projekt okazała się nieunikniona konieczność rozbudowy aparatu wykonawczego wojewody oraz fakt, iż uprawnienia do przeprowadzania postępowań

sprawdzających - w ramach postępowania administracyjnego - ma Policja. Należy także dodać, iż tylko Policja ma uprawnienia do działań operacyjnych, których wyniki są często powodem odmowy wydania zezwolenia.

5. Projekt nowelizacji wybranych ustaw, uwzględniający stworzenie ram jawnego statusu majątkowego pracowników administracji państwowej.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

Po przyjęciu projektu przez Radę Ministrów, 19 stycznia 2004 r. został przesłany do Sejmu.

***PODMIOT REALIZUJĄCY:** Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej*

ZADANIA:

1. Problematyka koncesjonowania.

STAN PRAC: zrealizowano.

- ◆ W celu eliminacji niekorzystnych zjawisk związanych z rozdysponowaniem kontyngentów taryfowych tzw. gospodarczych, tj. skierowanych na potrzeby konkretnych branż i gałęzi gospodarki, rozdysponowywanych z zastosowaniem pozwoleń przywozu, w rozporządzeniach Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, dotyczących tego typu uregulowań (w najbliższym czasie zostaną one wprowadzone w życie i będą obowiązywały w przedakcesyjnym okresie 2004 r., tj. do dnia 30 kwietnia br.), przyjęto następujące rozwiązania:

- ❖ dla kontyngentów rozdysponowywanych według kolejności złożenia kompletnych wniosków (np. kontyngenty dla przemysłu chemicznego, farmaceutycznego lub dla producentów żywności dla osób nietolerujących glutenu) przewidziany jest wymóg złożenia kaucji przez osobę ubiegającą się o pozwolenie przywozu;
- ❖ dla kontyngentów obejmujących paliwa żeglugowe, które będą rozdysponowywane proporcjonalnie do wnioskowanych wielkości, oprócz wymogu złożenia przez wnioskodawcę kaucji, rozporządzenie przewiduje także konieczność przedłożenia przez wnioskodawcę koncesji na obrót paliwami ciekłymi. Ma to na celu wyeliminowanie z kręgu przedsiębiorców, ubiegających się o udzielenie pozwolenia na przywóz paliw w ramach kontyngentu, te podmioty, których roczna wartość obrotu nie przekroczyła równowartości 500 000 euro.

Należy ponadto podkreślić, że obowiązujące od dnia 1 stycznia 2004 r. rozporządzenia Ministra GPiPS dotyczące kontyngentów taryfowych tzw. traktatowych, tj. **wynikających z międzynarodowych zobowiązań Polski**, które zakładają rozdysponowanie kontyngentów z zastosowaniem pozwoleń przywozu, również przewidują wymóg złożenia kaucji przez importera.

- ◆ Z ustaw: o administrowaniu obrotem towarami z zagranicą, o zmianie ustawy Kodeks celny oraz o zmianie innych ustaw (wraz z aktami wykonawczymi), o wychowaniu w trzeźwości oraz z rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szczegółowych zasad i kryteriów rozdziału limitów zatrudnienia pracowników polskich, w celu realizacji umów o dzieło przez polskich przedsiębiorców w Republice

Federalnej Niemiec - wyeliminowano szereg przepisów o charakterze oceniającym. Obecnie złożenie wniosku wraz ze wszystkimi załącznikami, ściśle wymienionymi w przepisach prawnych, jest warunkiem koniecznym i zarazem wystarczającym do udzielenia pozytywnej decyzji administracyjnej.

- ◆ Przygotowano także projekt ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, w którym zawarto przepisy dotyczące:
 - ❖ zastosowania procedur przetargowych przy przyznawaniu reglamentowanej liczby koncesji;
 - ❖ ograniczenia liczby zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej;
 - ❖ wprowadzenia nowych przepisów dotyczących zasad kontroli.
- ◆ Podjęto szereg działań organizacyjnych, mogących przyczynić się w sposób istotny do przeciwdziałania korupcji, w tym:
 - ❖ informacje o rozdysponowaniu obowiązujących kontyngentów publikowane są raz w tygodniu na stronach internetowych Ministerstwa oraz na tablicy ogłoszeń. Tym samym informacja o stopniu wykorzystania ustanowionych kontyngentów jest jawna i dostępna każdemu na równych zasadach. Zainteresowane podmioty mają zatem stałą kontrolę nad rozdysponowaniem kontyngentów;
 - ❖ uniemożliwiono bezpośredni kontakt petenta z osobą, która będzie rozpatrywała jego wniosek, gdyż Punkt Przyjmowania Wniosków i Wydawania Decyzji umieszczono poza strefą jej pracy.

2. Zagadnienia związane z finansowym wspieraniem inwestycji.

STAN PRAC: zrealizowano.

- ◆ W odniesieniu do ustawy z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji podjęto stosowne działania, zarówno na etapie legislacji, jak i realizacji przepisów ustawy, mające na celu uniknięcie możliwości zakwalifikowania ustawy do obszarów zagrożonych zjawiskiem korupcji. Zarówno przepisy wykonawcze ministra właściwego do spraw gospodarki, jak i procedura postępowania przy realizacji ustawy, które weszły w życie i są stosowane od lipca 2002 r., a więc od pierwszej tury rozpatrywania wniosków (sierpień 2002 r.), zapewniły obiektywizm oceny wniosków i wyeliminowały jakąkolwiek możliwość uznaniowości. Składane przez przedsiębiorców wnioski podlegają ocenie w zakresie kryteriów oceny określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, gdzie wyraźnie sprecyzowane jest, ile punktów można otrzymać za określone kryterium oceny wniosku i co jest podstawą przyznania takich punktów. Od momentu wejścia w życie ustawy wprowadzona jest w życie, zaakceptowana przez Dyrektora Generalnego, procedura postępowania w Ministerstwie przy realizacji ustawy. Na podstawie tej procedury dokonywana jest ocena wstępna za poszczególne kryteria przez różne departamenty właściwe pod względem kompetencji merytorycznych. Oceny ostatecznej dokonuje powołany na mocy ustawy międzyresortowy Zespół do Spraw Udzielania Wsparcia Finansowego Przedsiębiorcom, w skład którego wchodzi przedstawiciele resortów gospodarczych. O rekomendowaniu wniosku do wsparcia decyduje łączna liczba punktów.
- ◆ Przygotowano również projekt ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji wieloletnich o dużym znaczeniu dla gospodarki (przekazana do konsultacji międzyresortowych, przewidywane rozpatrzenie przez RM w marcu br.), w którym uwzględniono postulaty

partnerów społecznych, co do wyeliminowania możliwości korupcji. Przepisy ustawy przewidują m. in. obowiązek zatwierdzania przez Radę Ministrów umów Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z inwestorami oraz przedstawiania Sejmowi informacji o procesie podejmowania decyzji o udzielenie wsparcia finansowego przedsiębiorcom.

STAN PRAC – styczeń 2004 rok

OBSZAR: wymiar sprawiedliwości i organy zajmujące się walką z korupcją

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Sprawiedliwości

ZADANIA:

1. Kompleksowy program specjalistycznych szkoleń dla sędziów i prokuratorów zajmujących się sprawami korupcyjnymi.

STAN PRAC: zrealizowano.

Zorganizowano 4 szkolenia dla sędziów i prokuratorów poświęcone tematyce związanej ze zjawiskiem korupcji i jej zwalczaniem. Przykładowo można wskazać na następujące tematy szkoleń:

- ◆ Ustawa o zamówieniach publicznych – problemy postępowania przygotowawczego;
- ◆ Zmiany w prawie antykorupcyjnym (Nowela Antykorupcyjna z 13 czerwca 2003r.);
- ◆ Zagrożenie korupcją w Polsce na tle innych krajów europejskich;
- ◆ Użycie technik specjalnych, sposoby gromadzenia i utrwalania materiału dowodowego w sprawach o przestępstwa korupcyjne;
- ◆ Międzynarodowe instrumenty przeciw korupcji;
- ◆ Symptomy zachowań korupcyjnych w środowiskach prawniczych;
- ◆ Rządowa Strategia Antykorupcyjna i jej realizacja;
- ◆ Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych w kontekście ustawy z dnia 28 października 2002 r. (Dz. U. z 2002, Nr 197, poz. 1661).

W bieżącym roku tematyka szkoleń kadry prokuratorowskiej, w szczególności z pionu zwalczania przestępczości zorganizowanej, będzie obejmować także problematykę związaną z przestępczością korupcyjną.

2. Opublikowanie rozporządzeń wykonawczych do ustawy z dnia 28 października 2000 r.

STAN PRAC: zrealizowano.

Rozporządzenia wykonawcze do ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. Nr 197, poz. 1661) zostały opublikowane w Dziennikach Ustaw z 2003 r., Nr 197, poz. 1661 oraz Nr 198, poz. 1929 i 1930.

3. Przeprowadzenie badań skuteczności działania przepisów prawa karnego materialnego.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

W ramach dalszych działań Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie zwalczania korupcji - nieujętych w Strategii - w I kwartale 2004 r. Prokuratora Krajowego planuje

przeprowadzenie badań skuteczności działania przepisów prawa karnego materialnego wprowadzonych lub zmienionych ustawą z dnia 13 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 111, poz. 1061).

PODMIOT REALIZUJĄCY: *Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji*

Komenda Główna Policji

ZADANIA:

- 1. Działania zmierzające do eliminacji korupcji w ruchu drogowym. Zaproponowanie zmian w kierunku wprowadzenia jasnych kryteriów zlecenia usuwania pojazdów uszkodzonych w kolizji i wypadkach drogowych (opracowanie projektu nowelizacji ustawy Prawo o ruchu drogowym).**

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

W ramach rządowego programu „Strategia Antykorupcyjna” w zakresie ruchu drogowego przewidziano analizę przepisów dotyczących usuwania z dróg pojazdów uszkodzonych w kolizjach i wypadkach drogowych. Analiza przepisów ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2003 r., Nr 58, poz. 515 z późn. zm.) dotyczących tej kwestii, w szczególności art. 129 ust. 2 pkt. 8, art. 130a, przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 sierpnia 2002 r. w sprawie usuwania pojazdów (Dz. U. Nr 134, poz. 1133 i Nr 176, poz. 1451) oraz pisma Pierwszego Zastępcy Komendanta Głównego Policji nr E-I-159/2002 z dnia 29 stycznia 2002 r., pozwala na stwierdzenie, że regulacje obowiązujące w omawianym zakresie są wystarczające.

Istotne znaczenie, dla prawidłowej realizacji zadań w przedstawionym zakresie, ma wypracowanie w komendach powiatowych (miejskich) - przy uwzględnieniu uwarunkowań lokalnych - zasad wydawania dyspozycji do usuwania pojazdów, zgodnie z regułami uczciwej konkurencji między przedsiębiorcami mającymi stosowne umowy ze starostą. Integralnym elementem tych zasad jest przede wszystkim właściwy nadzór nad policjantami, którzy w ramach służby wykonują czynności na miejscu zdarzeń drogowych i w związku z tym podejmują decyzje o usunięciu pojazdu.

Prowadzone są prace uwzględniające zgłaszane do MSWiA opinie.

- 2. Utworzenie Centralnej Jednostki Egzaminacyjnej w celu zapewnienia jednolitego standardu wymagań egzaminacyjnych w całej Polsce.**

STAN PRAC: zrealizowano.

Komendant Główny Policji, rozkazem organizacyjnym nr 25 w sprawie zmian organizacyjno - etatowych w Komendzie Głównej Policji, utworzył z dniem 1 sierpnia 2003 r. w Biurze Kadr i Szkolenia KGP Wydział - Centralna Jednostka Egzaminacyjna. Struktura organizacyjno - etatowa nowego wydziału to dwa zespoły: Zespół Egzaminatorów oraz Zespół Analiz, na utworzenie których przeznaczono 9 etatów policyjnych (*stanowiska ekspertów i specjalistów*), 2 etaty korpusu służby cywilnej (*stanowiska specjalistów*) i jedno stanowisko pozaetatowe (*sekretarka/maszynistka*).

Potrzeba utworzenia Centralnej Jednostki Egzaminacyjnej wynika z przyjętych przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniu 28 sierpnia oraz 17 września 2002 r. Programów:

Poprawy bezpieczeństwa obywateli – „Bezpieczna Polska” oraz Programu zwalczania korupcji „Strategia Antykorupcyjna”. Według założeń celem działania CJE jest:

- ◆ zapewnienie jednolitego standardu wymagań egzaminacyjnych w całej Policji i wyeliminowanie subiektywizmu w procesie oceny słuchaczy;
- ◆ ograniczenie możliwości wywierania wpływu przez słuchaczy na podmioty oceniające.

Do szczegółowych zadań Wydziału - Centralna Jednostka Egzaminacyjna należy:

- ◆ opracowywanie pakietów egzaminacyjnych i nadzór nad przebiegiem (organizowanych centralnie) egzaminów na pierwszy stopień w korpusie podoficerów i aspirantów Policji;
- ◆ opracowywanie pakietów egzaminacyjnych i nadzór nad przebiegiem egzaminów kończących obowiązkowe szkolenia kwalifikacyjne;
- ◆ analiza wyników egzaminów dla potrzeb wydziałów Biura Kadr i Szkolenia KGP, Komendantów Wojewódzkich Policji oraz szkół policyjnych;
- ◆ opracowywanie komputerowej bazy pytań testowych i ich aktualizacja;
- ◆ współdziałanie z zespołami programowymi opracowującymi podstawowe i specjalistyczne programy szkolenia;
- ◆ współpraca z placówkami edukacyjnymi, w szczególności z Wydziałem Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego, Instytutem Badań Edukacyjnych Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu, a także z innymi instytucjami pozapolicyjnymi w zakresie zagadnień dotyczących oceny i przeprowadzania egzaminów kończących szkolenia zawodowe;
- ◆ współpraca - w porozumieniu z właściwą komórką Komendy Głównej Policji - z Centrami Ocen Policji Państw Unii Europejskiej w ramach działań integracyjnych.

Przygotowano końcową wersję pakietów egzaminacyjnych i przeprowadzono IV edycję egzaminów na pierwszy stopień w korpusie podoficerów i aspirantów Policji.

Przygotowano pakiety egzaminacyjne na egzaminy kończące obowiązkowe szkolenia kwalifikacyjne (podstawowe i specjalistyczne) według nowego programu szkolenia podstawowego.

W kolejnym etapie planuje się przejęcie przez Centralną Jednostkę Egzaminacyjną zadań związanych z opracowywaniem programów szkoleń kwalifikacyjnych oraz opracowywaniem pakietów egzaminacyjnych na egzaminy na pierwszy stopień w korpusie oficerów Policji.

Racjonalnym rozwiązaniem wydaje się włączenie Centralnej Jednostki Egzaminacyjnej w struktury planowanej Akademii Policyjnej, nad której założeniami organizacyjno - funkcjonalnymi i programowymi trwają prace. Na tym etapie nie jest możliwe wskazanie dokładnego terminu zakończenia tego przedsięwzięcia; można przyjąć, że prace te powinny zakończyć się w czwartym kwartale 2004 r.

3. Propozycje wdrożenia mechanizmu zwiększenia dokumentowanego nadzoru przez przełożonych nad postępowaniem przygotowawczym, w tym analiza akt procesowych i kontrolnych.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

W Biurze Służby Kryminalnej został przygotowany projekt zarządzenia Komendanta Głównego Policji, któremu nadano roboczy tytuł „w sprawie prowadzenia przez Policję postępowania przygotowawczego, postępowania karnego skarbowego i postępowania w sprawach nieletnich”. Termin opracowania projektu uzależniony był od wejścia w życie

„Regulaminu urzędowania powszechnych jednostek prokuratury”, z unormowaniami którego muszą być kompatybilne zapisy zarządzenia KGP.

Jeden z rozdziałów projektu zawiera propozycje uregulowań w zakresie nadzoru. Wersja z dnia 14 listopada 2003 r. została przekazana do konsultacji do wszystkich jednostek Policji. O wstępną ocenę projektu zwrócono się także do komórek organizacyjnych niektórych organów centralnych, m. in. Prokuratury Krajowej i Ministerstwa Sprawiedliwości.

W wyniku konsultacji uzyskano obszerne materiały, które są przedmiotem szczegółowej analizy. Na podstawie jej wyników opracowywana jest druga wersja projektu, która zostanie ponownie przekazana do konsultacji. Zakończenie prac związanych z przygotowaniem projektu zarządzenia zaplanowano do końca marca 2004 r.

Należy jednak dodać, że trwają prace w Sejmie nad kolejnymi zmianami w ustawach z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego i z dnia 10 września 1999 r. - Kodeks karny skarbowy, których wyniki będą miały wpływ na ostateczny kształt projektu zarządzenia Komendanta Głównego Policji. Nowelizacje kodeksów mają wejść w życie w dniu 1 maja 2004 r.

Aktualnie problematyka nadzoru przełożonego uregulowana jest w zarządzeniu nr 21 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 maja 1993 r. w sprawie funkcjonowania organizacji hierarchicznej w Policji. Ten akt prawny Komendanta Głównego Policji precyzyjnie określa zadania przełożonego w zakresie nadzoru nad podwładnym, który wykonuje ustawowe zadania Policji, w tym zadania w zakresie prowadzenia postępowania przygotowawczego (Rozdział 2). Nadto określa szczególne uprawnienia i obowiązki niektórych przełożonych tj. kierowników i zastępców kierownika jednostki Policji (Rozdział 4).

Należy także wskazać, że problematyka nadzoru w Policji w dniach 25 - 27 czerwca 2003 r. była przedmiotem seminarium naukowego w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, w którym uczestniczyli kierownicy komórek organizacyjnych służby kryminalnej i służby śledczej Policji, sądów, prokuratur i szkolnictwa policyjnego. W wystąpieniach prezentowana była problematyka nadzoru w zakresie postępowania przygotowawczego, czynności operacyjno - rozpoznawczych i techniczno - kryminalistycznych w Policji.

Formy nadzoru dochodzeniowo - śledczego są zawsze jednym z zagadnień narad i odpraw Kierownictwa Komendy Głównej Policji z Komendantami (Zastępcami Komendanta) Wojewódzkimi Policji.

4. Przedstawienie projektu kodeksu etyki funkcjonariusza przy jednoczesnym zorganizowaniu szkoleń z tego zakresu oraz przedstawienie propozycji ujęcia w programach nauczania tematyki antykorupcyjnej.

STAN PRAC: zrealizowano.

◆ Zadanie – Przygotowanie projektu „Kodeksu etyki zawodowej policjanta”.

W dniu 31 grudnia 2003 r. Komendant Główny Policji podpisał zarządzenie nr 805 w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta”, które weszło w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.

◆ Zadanie – Przeprowadzenie wśród policjantów akcji szkoleniowej z zakresu zasad i norm etycznych.

Funkcjonariusze Biura Spraw Wewnętrznych KGP prowadzą cyklicznie – zgodnie z terminami naboru do Policji – szkolenia we wszystkich szkołach policyjnych w zakresie zagrożeń korupcją w Policji.

- ◆ Zadanie – Rozszerzenie, w programach szkoleń zawodowych policjantów, problematyki z zakresu etyki zawodowej.

Poniższa informacja dotyczy zakresu realizacji tematyki antykorupcyjnej i etyki zawodowej w poszczególnych programach szkoleń zawodowych w Policji.

I. Szkolenia zawodowe podstawowe policjantów.

We wszystkich programach przewidziany jest temat *Etyka zawodowa* w wymiarze 7 jednostek lekcyjnych i temat *Problematyka antykorupcyjna* – 6 jednostek lekcyjnych. Program ósmego profilu szkolenia zawodowego podstawowego policjantów służby wspomagającej realizowany jest systemem zaocznym; na powyższą problematykę przewidziano w nim po 2 jednostki lekcyjne.

II. Szkolenia zawodowe specjalistyczne.

Aktualnie trwają prace nad nową formułą szkoleń specjalistycznych; z pewnością programy szkoleń dla policjantów tzw. pierwszego kontaktu oraz z pionów szczególnie narażonych na korupcję, będą zawierać zagadnienia związane z etyką zawodową i problematyką antykorupcyjną. W aktualnych (jeszcze obowiązujących) programach szkoleń specjalistycznych przedmiotowe zagadnienia realizowane są w zróżnicowanym zakresie, np. w specjalności ruch drogowy na temat *Prawa człowieka i etyka zawodowa* przewidziano 12 jednostek lekcyjnych.

III. Szkolenia dla absolwentów szkół wyższych.

Szkolenia dla absolwentów szkół wyższych realizowane są w trzech specjalnościach: służby kryminalnej, służby prewencyjnej, służby wspomagającej. W każdym z programów na realizację tematu *Wybrane zagadnienia etyki i praw człowieka w Policji* przewidziano 18 jednostek lekcyjnych (zagadnienia z etyki - 12 jednostek lekcyjnych).

Ponadto w tej formie szkolenia przewiduje się udział słuchaczy w wybranych zajęciach fakultatywnych, gdzie wśród propozycji tematów występują np. wybrane zagadnienia odpowiedzialności karnej za przestępstwo łapownictwa (10 godzin), czy zwalczanie przestępstw łapownictwa (5 godzin).

IV. Wyższe studia zawodowe.

Wyższe studia zawodowe realizowane są w systemie zaocznym. W ciągu trzech lat studiów program przewiduje przeprowadzenie zajęć z przedmiotu *Etyka zawodowa* w łącznym wymiarze 27 jednostek lekcyjnych.

Również w tej formie szkolenia przewiduje się udział słuchaczy w wybranych zajęciach fakultatywnych, gdzie wśród propozycji tematów występują np.:

- ◆ Wybrane zagadnienia etyk zawodowych;
- ◆ Prawne i kryminologiczne aspekty łapownictwa;
- ◆ Ocena działalności policji drogowej w świetle skarg;
- ◆ Wybrane zagadnienia odpowiedzialności karnej za przestępstwo łapownictwa.

Wszystkie wskazane tematy realizowane są w wymiarze 5 jednostek lekcyjnych.

Komenda Główna Straży Granicznej

ZADANIA:

A. Zadania wynikające ze Strategii Antykorupcyjnej, zrealizowane lub których realizację rozpoczęto w 2002 r. i kontynuowano w 2003 r.

1. Analiza procesu oceny i przyjęć kandydatów do służby w Straży Granicznej i propozycje stosownych zmian.

STAN PRAC: zrealizowano.

W styczniu 2003 r. opracowano projekt nowelizacji rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 maja 2002 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do osób ubiegających się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej, uwzględniający poprawki, które w procesie naboru kandydatów do służby w Straży Granicznej ograniczą do minimum wystawianie ocen o charakterze subiektywnym. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji dnia 9 maja 2003 r. podpisał nowelizację rozporządzenia, która wprowadza następujące zmiany:

- ◆ etap drugi postępowania kończy się sporządzeniem listy wyników uzyskanych przez kandydatów w postępowaniu kwalifikacyjnym, w kolejności uzyskanych ogólnych ocen punktowych od oceny najwyższej do najniższej. Listę wyników podaje się kandydatom do wiadomości;
- ◆ przed rozpoczęciem testów z posiadanej wiedzy ogólnej i testu ze znajomości języków obcych, kandydatom są nadawane numery kodowe. Numerem kodowym oznacza się kartę sprawności fizycznej kandydatów oraz arkusze odpowiedzi wypełniane przez kandydatów podczas testu.

W Wytycznych nr 62 Dyrektora Biura Kadr i Szkolenia KGSG z dnia 14 maja 2003 r. w sprawie postępowania kwalifikacyjnego na szkolenie w zakresie szkoły chorążych i na przeszkolenie specjalistyczne, wymagane do mianowania na pierwszy stopień oficerski SG, zawarto zapis, iż wobec funkcjonariuszy SG przystępujących do testu kompetencyjnego w ramach postępowania kwalifikacyjnego na ww. rodzaje szkolenia został wprowadzony system kodowego zapisu personaliów.

2. Zwiększenie ilości kontroli doraźnych w ramach nadzoru merytorycznego i służbowego.

STAN PRAC: zrealizowano.

Kontrole doraźne w ramach nadzoru merytorycznego i służbowego prowadzone są na podstawie doraźnych decyzji przełożonych. W kontrolach niejednokrotnie uczestniczą funkcjonariusze wydziałów zamiejscowych Biura Spraw Wewnętrznych SG (BSW SG). W przypadku stwierdzenia zachowań i nieprawidłowości mających znamiona korupcji niezwłocznie są one przekazywane do właściwych miejscowo prokuratur lub do BSW SG.

W 2003 r. – przeprowadzono 40 693 kontrole w ramach nadzoru merytorycznego i służbowego.

3. Nasilenie powtórnych kontroli granicznych.

STAN PRAC: zrealizowano.

Powtórne kontrole graniczne realizowane są na bieżąco na podstawie doraźnych decyzji komendantów oddziałów SG we współdziałaniu ze służbami celnymi i Policją na drogach dojazdowych do przejść granicznych oraz w strefie nadgranicznej. Ogółem w 2003 r. przeprowadzono 23 255 powtórnych kontroli.

4. Identyfikacja funkcjonariusza dokonującego sprawdzeń w ewidencji osób zastrzeżonych.

STAN PRAC: zrealizowano.

Rozbudowano Zintegrowany System Ewidencji o odpowiednie procedury rejestrów dokonywanych wyszukiwań w rejestrze zastrzeżeń. Od 1 stycznia 2003 r. program uruchomiono we wszystkich Granicznych Placówkach Kontrolnych SG.

5. Zintensyfikowanie rozpoznania pozasłużbowych kontaktów funkcjonariuszy, głównie ze środowiskiem przestępczym.

STAN PRAC: zrealizowano.

W celu zapobieżenia infiltracji funkcjonariuszy SG przez grupy przestępcze naczelnicy wydziałów zamiejscowych BSW SG współpracują z komendantami Oddziałów, Ośrodków Szkolenia oraz kierownikami jednostek organizacyjnych.

6. Analiza sytuacji materialnej funkcjonariuszy i pracowników SG, w zestawieniu z osiąganymi dochodami z tytułu służby i pracy.

STAN PRAC: zrealizowano.

W 2003 r. przeprowadzono 3 823 analizy sytuacji materialnej funkcjonariuszy i pracowników SG, w zestawieniu z osiąganymi dochodami z tytułu służby i pracy.

7. Ograniczenia w zakresie posiadania środków płatniczych przez funkcjonariusza pełniącego służbę.

STAN PRAC: zrealizowano.

Po konsultacjach prawnych odstąpiono od zmiany aktów prawnych, polegającej na wprowadzeniu zobowiązania do pozostawienia w depozycie nadwyżki finansowej ponad dopuszczaną kwotę i wprowadzenie możliwości sprawdzenia tych środków po służbie. Jednocześnie przepisy regulujące sposób pełnienia służby granicznej uzupełniono o zapis zobowiązujący przez kierowników granicznych jednostek organizacyjnych do zapewnienia miejsca do przechowywania środków płatniczych funkcjonariuszy na czas pełnienia przez nich służby granicznej lub prowadzenia działań granicznych.

8. Zakaz posiadania podczas służby w granicznych jednostkach organizacyjnych prywatnych środków łączności.

STAN PRAC: zrealizowano.

Stosowny zapis w zarządzeniu Komendanta Głównego SG w sprawie sposobu pełnienia służby granicznej i prowadzenia działań granicznych nakłada na funkcjonariusza obowiązek zdania do depozytu prywatnych środków łączności przed rozpoczęciem służby.

9. Wprowadzenie rygorystycznego nadzoru w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie informacji niejawnych w celu ograniczenia przypadków udostępniania dokumentacji służbowej osobom nieuprawnionym.

STAN PRAC: zrealizowano.

W maju 2003 r. Komendant Główny SG podpisał decyzję nr 56 w sprawie funkcjonowania kancelarii tajnych oraz obiegu dokumentów niejawnych w jednostkach organizacyjnych SG, zmienioną w grudniu 2003 r. decyzją nr 136 KGSG.

10. Zintensyfikowanie ujawniania podejmowania przez funkcjonariuszy dodatkowej pracy zarobkowej bez zgody przełożonego oraz dokonywanie wnikliwej analizy sytuacji pod kątem ewentualnej kolizji interesów przed wydaniem zgody na dodatkowe zatrudnienie funkcjonariusza SG.

STAN PRAC: zrealizowano.

Rozpatrzone 76 wniosków o wydanie zgody na dodatkowe zatrudnienie, z których 70 zaopiniowano pozytywnie.

11. Informowanie funkcjonariusza o miejscu pełnienia służby oraz zadaniach z nią związanych bezpośrednio przed podjęciem służby (pozwoli to również na ograniczenie zjawiska tzw. sprzedawania służby).

STAN PRAC: zrealizowano.

12. Stosowanie zasady „czterech oczu” w pracy funkcjonariuszy na stanowiskach szczególnie narażonych na występowanie zjawiska korupcji.

STAN PRAC: zrealizowano.

Realizacja zadań nr 11 i 12 została określona w zarządzeniu Komendanta Głównego SG w sprawie sposobu pełnienia służby granicznej i prowadzenia działań granicznych.

13. Działania zmierzające do ustalenia programu szkoleń w dziedzinie antykorupcyjnej i kształtowania postaw antykorupcyjnych.

STAN PRAC: zrealizowano.

W oddziałach SG komendanci granicznych jednostek organizacyjnych (g.j.o.) podczas odpraw służbowych i szkoleń omawiają tematykę związaną z zapobieganiem korupcji i postępowaniem funkcjonariuszy w przypadku wystąpienia takich prób. Przeprowadzane są rozmowy profilaktyczne z funkcjonariuszami, którzy są najbardziej narażeni na korupcję ze względu na rodzaj pełnionej służby. Tematyka antykorupcyjna omawiana jest także podczas szkolenia podstawowego funkcjonariuszy, w czasie zajęć z zakresu przeciwdziałania zjawiskom patologii w służbie. Szkolenia te często prowadzą funkcjonariusze wydziałów

zamiejscowych BSW SG. Szkolenia nt. korupcji, jej przeciwdziałania i zwalczania, konsekwencji prawnych oraz przestępstw przeciwko ochronie informacji niejawnych przeprowadzali przedstawiciele prokuratur. Przedstawiciel KGSG uczestniczył w szkoleniu nt. rodzajów zachowań korupcyjnych, zorganizowanym przez Departament Organizacji Służby Celnej Ministerstwa Finansów. W szkoleniach organizowanych w ramach projektu PHARE Twinning 01 „Przeciwdziałanie korupcji” uczestniczyło 40 funkcjonariuszy SG. W ramach wymiany doświadczeń dokonano analizy struktury warunków sprzyjających zjawisku korupcji, jej źródeł i form, metod zwalczania i konsekwencji prawnych z tego wynikających. Kolejne szkolenie z tego zakresu, dla 20 wybranych uczestników wcześniejszych szkoleń, odbyło się w dniach 30 czerwca – 4 lipca 2003 r. w Lubece (RFN).

Ponadto przeprowadzono analizę programów szkoleń funkcjonariuszy SG, prowadzonych przez ośrodki szkolenia SG i wprowadzono do nich zagadnienia o tematyce korupcyjnej: „Przestępczość zorganizowana i metody jej rozpoznawania”, „Międzynarodowa współpraca organów ochrony porządku prawnego w zwalczaniu przestępczości kryminalnej”, „Przestępstwa, których podmiotem jest funkcjonariusz publiczny”, „Odpowiedzialność karna, cywilna i służbowa za przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków służbowych i wynikłej stąd szkody”, „Przestępstwa związane z wykonywaniem funkcji publicznych”, „Czyny zabronione, których podmiotem może być funkcjonariusz publiczny”, „Korupcja funkcjonariuszy publicznych”, „Zagrożenia moralne w życiu i służbie funkcjonariuszy SG”, „Studium przypadku; Aktualne problemy moralne w służbie w SG”.

14. Opracowanie projektu kodeksu etyki funkcjonariusza przy jednoczesnym zorganizowaniu szkoleń z tego zakresu.

STAN PRAC: zrealizowano.

W 2002 r. zostały przeprowadzone prace nad projektem Kodeksu Etyki funkcjonariusza Straży Granicznej, które zostały zakończone wydaniem w 2003 r., przez Komendanta Głównego Straży Granicznej, *zarządzenia nr 11 w sprawie wprowadzenia Zasad etyki zawodowej funkcjonariuszy Straży Granicznej*. Przedmiotowe zasady są wprowadzane do systemu szkolenia w ośrodkach szkolenia Straży Granicznej oraz wykorzystywane do bieżących szkoleń przeprowadzanych we wszystkich komórkach i jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej.

15. Rygorystyczne przestrzeganie trybu i procedur zamówień publicznych.

STAN PRAC: zrealizowano.

- ◆ *Zwiększenie nadzoru nad realizacją procedur w ramach obowiązujących regulacji prawnych;*
- ◆ *Zwiększenie ilości i szczegółowości kontroli wszczynanych procedur i realizowanych zamówień publicznych w KGSG i oddziałach SG.*

W grudniu 2002 r. weszły w życie „Wytyczne nr 113 KGSG w sprawie organizacji zamówień publicznych prowadzonych w KGSG”.

Przed wszczęciem postępowań przetargowych wnikliwie analizowane są informacje podawane w „Istotnych warunkach zamówienia” ze szczególnym uwzględnieniem dokładnego opisu przedmiotu zamówienia oraz kryteriów ocen ofert. Przestrzega się na bieżąco zasad postępowania przy organizowaniu i przeprowadzaniu zamówień (przetargów).

Zgodnie z *Programem zadania audytowego*, Zespół Audytu Wewnętrznego w dniach od 19 maja do 28 czerwca 2003 r. dokonał przeglądu procedur zamówień publicznych sfinalizowanych w 2002 i częściowo w 2003 r. w zakresie dokonywania zakupu sprzętu informatycznego w KGSG. Ustalono, że system zamówień publicznych zapewnia jakość i uczciwość procedur przetargowych, który zależy nie tylko od jakości prawa, lecz również od fachowości, uczciwości i profesjonalizmu osób reprezentujących Wydział Zamówień Publicznych Biura Finansów oraz Biuro Łączności i Informatyki KGSG, zaangażowanych zawodowo w procedury udzielanych zamówień publicznych. Stwierdzono, że przyjęte przez audytowanych, w ramach systemu kontroli wewnętrznej funkcjonalnej, narzędzia kontroli nie są w pełni efektywne i skuteczne, np. jedna osoba wykonuje wiele czynności związanych z planowaniem, wykonaniem, kontrolą itp., co może utrudniać weryfikację realizowanych zadań w przypadku terminowości i ważności sporządzanych danych czy też wykonywanie rutynowych zadań przez tą samą osobę może narazić jednostkę na dane ryzyko (finansowe, organizacyjne, proceduralne). Zespół Audytu Wewnętrznego zalecił: wzmocnienie narzędzi kontroli funkcjonalnej w Biurze Finansów oraz w Biurze Łączności i Informatyki KGSG, informowanie Wydziału Zamówień Publicznych BF KGSG w sprawie zastępstwa osób funkcyjnych, sporządzanie przez komisję przetargową wniosków o wykluczenie oferentów lub odrzucenie ofert, zmianę zasad podpisywania ofert (dot. głównego księgowego), przyjęcie rozwiązań dot. organizacji przyjmowania ofert przez Biuro Przepustek, rozszerzenie zakresu analizy wykonania planu rzeczowych wydatków budżetowych, chronologie archiwizowania dokumentów dotyczących procedury o zamówienia publiczne.

W styczniu 2003 r. zakończono prace nad wstępną wersją programu pn. „*Centralny Rejestr Zamówień Publicznych*”, pozwalającego na stworzenie wspólnej dla całej Straży Granicznej bazy danych w zakresie udzielonych zamówień publicznych. Program ten obejmuje katalog nierzetelnych firm oraz rejestry zamówień publicznych udzielonych przez poszczególne jednostki organizacyjne SG. Program, wraz z instrukcją dla użytkownika, został udostępniony w sieci intranetowej Straży Granicznej w dniu 12 lutego br. Na początku maja 2003 r. zakończono prace nad „*Centralnym Rejestrem Zamówień Publicznych*” i wdrożono go w całej formacji.

Komórki organizacyjne KGSG i oddziałów SG, realizujące procedury udzielania zamówień publicznych wykorzystują w czasie pracy program „*Centralny Rejestr Zamówień Publicznych*”. Główni księgowi jednostek organizacyjnych SG przesyłają do Biura Finansów KGSG co miesiąc informacje o przypadkach zaistnienia nieprawidłowości podczas realizacji umów oraz o wprowadzaniu informacji do katalogu nierzetelnych firm, a także o wykorzystaniu tych informacji podczas przeprowadzania procedur zamówień publicznych. Stwierdzone do chwili obecnej przypadki nieprawidłowości dotyczą opóźnień w realizacji umów bądź ich niewykonania, a tym samym naliczenia przez jednostki organizacyjne SG kar umownych.

W 2003 r. przeprowadzono 170 kontroli, dotyczących przestrzegania trybu i procedur określonych w ustawie o zamówieniach publicznych, nie stwierdzając nieprawidłowości.

B. Podejmowane inicjatywy nie wynikające wprost ze Strategii.

- 1. Wprowadzenie, w przepisach wewnętrznych, regulacji nakładających na funkcjonariuszy określone obowiązki (nie tylko uprawnienia) w zakresie kontroli granicznej.**

STAN PRAC: zrealizowano.

W podpisany przez Komendanta Głównego SG, w dniu 5 maja 2003 r., zarządzeniu w sprawie sposobu pełnienia służby granicznej i prowadzenia działań granicznych, (obowiązuje od 19 maja 2003 r.) uregulowano m.in. kwestie związane z:

- ❖ zakresem czynności w związku z kontrolą graniczną;
- ❖ sposobem stwierdzania tożsamości;
- ❖ sposobem zachowania się w związku z potrzebą opuszczenia lub zmiany wyznaczonego miejsca prowadzenia kontroli granicznej;
- ❖ zakazem wykonywania czynności nie związanych z kontrolą graniczną;
- ❖ zakazem umieszczania odręcznych adnotacji w dokumentach uprawniających do przekraczania granicy;
- ❖ zakazem przyjmowania rzeczy od innych osób, za wyjątkiem stanowiących dowód rzeczowy lub podlegających zatrzymaniu;
- ❖ stosowaniem uproszczonych form kontroli granicznej: szczegółowe określenie sytuacji umożliwiających stosowanie kontroli uproszczonej i wyrwykowej, określenie możliwości dokonywania kontroli wobec zorganizowanych grup podróżnych;
- ❖ co najmniej dwuosobowym składem patroli;
- ❖ niezwłocznym meldowaniem przez dowódcę patrolu kierownikowi zmiany lub kierownikowi zespołu służby granicznej o rozpoczęciu zadania, spostrzeżeniach, zakończeniu oraz przystąpieniu do wykonywania zadania następnego;
- ❖ przestrzeganiem zasady zgłaszania kierownikowi zmiany zamiaru legitymowania osób oraz meldowanie o wynikach;
- ❖ szczegółową kontrolą pojazdów służących do przewozu osób przez co najmniej dwóch funkcjonariuszy (zasada ta jest też zawarta w § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 czerwca 2002 r. „w sprawie kontroli granicznej dokonywanej przez funkcjonariuszy SG”, który mówi, że „na żądanie osoby poddawanej kontroli osobistej, kontroli tej dokonuje się w obecności osoby trzeciej”).

2. Stworzenie systemu umożliwiającego identyfikację funkcjonariuszy dokonujących kontroli granicznej przewożonych towarów, wymienionych w art. 1 ust. 2 pkt. 4 lit. c ustawy o SG.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

Określono zakres informacji niezbędny do stworzenia systemu umożliwiającego identyfikację funkcjonariuszy dokonujących kontroli granicznej przewożonych towarów, wymienionych w art. 1 ust. 2 pkt. 4 lit. c ustawy o SG. Trwają prace nad modyfikacją Zintegrowanego Systemu Ewidencji (ZSE) w celu wprowadzania danych o przewozie w trzech kategoriach: alkohol, wyroby tytoniowe, inne towary.

Wdrożenie oprogramowania ZSE II zbiega się w czasie z uruchomieniem terminali radiowych, pozyskanych w wyniku przetargu Phare (*SMOG – System Mobilnej Odprawy Granicznej*). Systemy te, pozostając w ścisłej zależności, powiązane są poprzez centralne zasoby sprzętowe, programowe oraz bazy danych, zlokalizowane w Komendzie Głównej SG. Chodzi tu m.in. o dystrybucję danych słownikowych, tworzenie centralnego rejestru użytkowników systemu, współpracę z archiwum odprawy, generowanie danych statystycznych itp.

Jednocześnie funkcjonujący w ramach ZSE II program odprawy granicznej rozbudowany został o opcję rejestracji i kontroli pojazdów drogowych (dotychczasowy system EPL), w którym dokonywanie kontroli pojazdów odbywa się na podstawie danych z policyjnej bazy OPIS. W module tym towary akcyzowe powiązane są z pojazdem

przekraczającym granicę, co zostało uzgodnione w trakcie roboczych spotkań z przedstawicielami Zarządu Granicznego KG SG.

Obecnie trwają testy oprogramowania przeznaczonego do pracy w systemie stacjonarnym.

Wdrażanie systemu ZSE II rozpoczęto w styczniu 2004 r.

3. Zintensyfikowanie czynności operacyjno - rozpoznawczych w GPK i strażnicach.

STAN PRAC: zrealizowano.

Efektom zintensyfikowanych czynności było m.in. ujawnienie faktu przyjmowania korzyści materialnych przez funkcjonariuszy SG. Funkcjonariuszom przedstawiono zarzuty korupcyjne, zostały wszczęte postępowania dyscyplinarne.

4. Kontrola legalności pobytu cudzoziemców przy zachowaniu tajemnicy o czasie i miejscu.

STAN PRAC: zrealizowano.

Legalność pobytu cudzoziemców w RP realizowano głównie w ramach akcji „Pobyt”. W działaniach, z funkcjonariuszami SG uczestniczyli m.in., funkcjonariusze Policji, Urzędu Pracy, Urzędu Celnego, Urzędu Kontroli Skarbowej, Straży Miejskiej, Służby Ochrony Kolei.

W 2003 r. wylegitymowano 91 559 osób. Zatrzymano w celu wydalenia 4 916 osób, z tego wydalono 1 747 osób, zobowiązano do opuszczenia terytorium RP 1 670 osób, umieszczono w areszcie w celu wydalenia 566 osób.

5. Uaktywnienie współpracy między pionem operacyjno – śledczym, granicznym i BSW SG w zakresie wymiany informacji o zagrożeniach korupcją.

STAN PRAC: zrealizowano.

Opracowano wytyczne dla komendantów oddziałów SG w sprawie zadań zmierzających do eliminowania zjawiska korupcji wśród funkcjonariuszy SG. W 2003 r. przeprowadzono 43 wspólne kontrole pełnienia służby.

6. Rozszerzenie źródeł napływu informacji (np. telefon zaufania, procedury skargowe, internet, media, przewodniki) o nieprawidłowościach występujących podczas odprawy granicznej. Gromadzenie i analizowanie informacji.

STAN PRAC: zrealizowano.

Informacje o telefonach interwencyjnych oraz telefonach zaufania oddziałów i granicznych jednostek organizacyjnych, możliwość składania skarg i wniosków, zgłaszanie spraw związanych z korupcją funkcjonariuszy, zostały podane w prasie regionalnej i lokalnej, a także w telewizji kablowej. Na samochodach służbowych SG umieszczane są numery telefonów zaufania. Informacje o numerach telefonów kontaktowych do komendantów oddziałów i granicznych jednostek organizacyjnych oraz o możliwości osobistego składania skarg i wniosków, wyeksponowane są w widocznych miejscach w granicznych jednostkach organizacyjnych, często w wersji wielojęzycznej. Dane te zawarte są również na stronach internetowych oddziałów. W GPK SG Warszawa - Okęcie wszystkie kabiny wyposażone są w dwujęzyczne informacje o możliwości składania skarg i wniosków oraz uwag dotyczących

niewłaściwego potraktowania przez funkcjonariuszy SG podczas kontroli bezpieczeństwa i paszportowej.

Opracowano i rozesłano do oddziałów SG ankietę dla podróżnych z zaleceniem przeprowadzenia jej w GPK wśród osób przekraczających granicę RP. Uzyskane informacje wskazują, że wizerunek SG w społeczeństwie jest pozytywny. Opinię tą potwierdzają badania przeprowadzone przez Fundację Batorego na odcinku działania Nadbużańskiego OSG.

7. Udostępnienie obywatelom wiedzy na temat zasad przeprowadzania odpraw w ruchu granicznym, uprawnień funkcjonariuszy oraz praw przysługujących podróżnym.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

Opracowano projekt broszury informacyjnej dla podróżnych przekraczających granicę państwową „*Moje prawa na granicy*” i po wewnętrznych konsultacjach przesłano do Departamentu Służby Celnej Ministerstwa Finansów. Po skonsultowaniu projektu broszury z Departamentem Służby Celnej Ministerstwa Finansów zakończono jej redagowanie. W związku z wejściem w życie z dniem 13 czerwca 2003 r. ustawy o cudzoziemcach oraz przepisów wykonawczych związanych z jej realizacją, w październiku przygotowano aktualną wersję broszury, uwzględniającą zmiany wynikające z wymienionych przepisów. W grudniu opracowano nową skróconą wersję informacji dla podróżnych, zawierającą najbardziej istotne wiadomości dla obywateli RP i cudzoziemców, którzy przekraczają lub zamierzają przekroczyć granicę państwową. Po zatwierdzeniu treści broszury przez Zastępcę Komendanta Głównego SG, zostanie ona przetłumaczona na inne języki oraz przekazana do druku i dystrybucji przez oddziały SG.

Tekst informacji zostanie zamieszczony na stronie internetowej KGSG.

8. Wykorzystanie etatowych psychologów do prowadzenia rozmów indywidualnych.

STAN PRAC: zrealizowano.

Etatowi psycholodzy uczestniczą w rozmowach kwalifikacyjnych podczas naboru do służby w Straży Granicznej. Rozmowy te ukierunkowane są na eliminowanie, już na etapie naboru do służby, osób najbardziej podatnych na naciski społeczne. Dodatkowo psycholodzy uczestniczą w pracach komisji egzaminacyjnej podczas II etapu postępowania kwalifikacyjnego. W oddziałach SG przeprowadzane są konsultacje psychologiczne z funkcjonariuszami służby kandydackiej nt. problemów występujących w służbie, sposobów ich niwelowania oraz zapobiegania występowaniu zjawiska korupcji. Psycholodzy zebrali od funkcjonariuszy informacje w postaci ankiet dotyczących stopnia narażenia funkcjonariuszy w służbie na sytuacje sprzyjające korupcji. Przeprowadzono dwudniowe warsztaty psychologiczne dla wytypowanych funkcjonariuszy z GPK SG, których celem było kształtowanie postaw niesprzyjających zachowaniom korupcyjnym i patologicznym.

9. Nagłaśnianie udokumentowanych procesowo (prawomocny wyrok sądu) przypadków korupcji oraz naruszeń dyscypliny zakończonych decyzjami personalnymi - okresowo wydawane informacje o przypadkach korupcji w SG, poważnych naruszeniach dyscypliny i ich konsekwencjach oraz zapoznanie z nimi wszystkich funkcjonariuszy. Wykorzystywanie tych informacji w programach szkolenia.

STAN PRAC: zrealizowano.

W 2003 r. nagłośniono 29 przypadków skorumpowania funkcjonariuszy.

10. Pełna komputeryzacja baz danych i rejestrów prowadzonych przez SG zgodnie z ustawą oraz szerszy dostęp do nich podmiotów uprawnionych - w miarę możliwości finansowych.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

Tworzone nowe i modyfikowane stare bazy danych są zgodne z wymogami użytkowników, stosownie do klauzuli zawartych w nich danych. Zakończył prace, powołany decyzją Komendanta Głównego Straży Granicznej, zespół do opracowania rozwiązań dotyczących budowy Centralnej Bazy Danych Straży Granicznej. Opracowano dokument o nazwie „*Podstawowe założenia projektu*”. Komendant Główny SG zaakceptował projekt oraz skład Komitetu Sterującego. W dniu 8 grudnia 2003 r. Komendant Główny Straży Granicznej podpisał decyzję w sprawie ustalenia harmonogramu prac związanych z realizacją budowy Centralnej Bazy Danych Straży Granicznej oraz powołania Komitetu Sterującego i Zespołu Projektowego. Na początku stycznia 2004 r. odbyło się spotkanie organizacyjne komitetu i zespołu.

11. Kształtowanie elitarności oraz dbanie o właściwy wizerunek służby.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

W projekcie ustawy o zmianie ustawy o Straży Granicznej, ochronie granicy państwowej oraz niektórych innych ustaw zawarto zapis dotyczący dodania w art. 31 ustawy o Straży Granicznej ust. 2b w brzmieniu: „W stosunku do kandydata ubiegającego się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej na stanowisko, wymagające szczególnych umiejętności lub predyspozycji, postępowanie kwalifikacyjne może być rozszerzone o czynności, mające na celu sprawdzenie przydatności kandydata do służby na takim stanowisku, w tym przeprowadzenie badania psychofizjologicznego”. Przyjęcie takiego zapisu przyczyni się do eliminacji na etapie naboru do SG kandydatów podatnych na korupcję oraz mających związki z grupami lub osobami zajmującymi się działalnością przestępczą.

STAN PRAC - styczeń 2004 rok

OBSZAR: usługi publiczne

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Infrastruktury

ZADANIA:

1. Projekt nowelizacji ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne.

STAN PRAC: zrealizowano.

W dniu 30 września 2003 r. projekt nowelizacji ustawy - Prawo geodezyjne i kartograficzne został przyjęty na posiedzeniu Rady Ministrów. W zakresie wyeliminowania zjawisk nagannych i korupcyjnych występujących w tym obszarze, przyjęty projekt uwzględnia następujące aspekty:

- ◆ wprowadza zasadę osobistej odpowiedzialności za realizowane zadania Służby Geodezyjnej i Kartograficznej, poprzez umożliwienie wnioskowania przez organy prowadzące kontrolę i nadzór o odwołanie konkretnych osób z zajmowanych stanowisk oraz stosowania kar dyscyplinarnych wobec osób naruszających obowiązujące przepisy przy wykonywaniu samodzielnych funkcji w dziedzinie geodezji i kartografii, zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych w administracji publicznej.
- ◆ przepisy projektu jednoznacznie określają formułę organizacyjną ośrodków dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej. Zmieniony art. 40 ust. 6 ustawy definiuje wojewódzkie i powiatowe ośrodki dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej jako wyodrębnione komórki organizacyjne, wchodzące w skład urzędów marszałkowskich i starostw powiatowych. Ośrodki te nie mogą wchodzić w skład innych samorządowych jednostek organizacyjnych.
- ◆ z uwagi na trwające obecnie prace nad nowelizacją ustawy o pracownikach samorządowych, Zespół Ekspertki Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego przyjął w stanowisku końcowym postanowienie o odłożeniu dyskusji nad zasadnością ewentualnego usunięcia art. 11b z projektu nowelizacji ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne w brzmieniu:

„Art.11b. 1. Pracownicy urzędów i innych jednostek organizacyjnych, wykonujący zadania organów Służby Geodezyjnej i Kartograficznej, nie mogą prowadzić działalności gospodarczej polegającej na wykonywaniu prac geodezyjnych, kartograficznych i taksacyjnych, a także wykonywać na jakiegokolwiek podstawie tych prac na rzecz osób fizycznych, prawnych i innych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej. Działalności takiej nie mogą wykonywać również pracownicy urzędów gmin, wykonujący czynności administracyjne, związane z podziałami nieruchomości oraz scaleniami i podziałami nieruchomości.

2. Przepisu ust.1 nie stosuje się do czynności biegłych sądowych.”

Zgodnie ze stanowiskiem strony samorządowej, tematyka objęta tą regulacją dotyczy także zawodów urbanistów, architektów, inżynierów budownictwa i innych specjalistów

zatrudnianych w administracji, którzy mogą prowadzić działalność gospodarczą konkurencyjną wobec przedsiębiorców uzależnionych od decyzji administracyjnych w danej specjalności. Stąd propozycja Zespołu Ekspertkiego KWRziST, aby te zagadnienia ująć kompleksowo w opracowywanej nowelizacji ustawy o pracownikach samorządowych.

2. Projekt nowelizacji ustawy Prawo o ruchu drogowym – propozycja modernizacji systemu egzaminowania.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

Zadanie nałożone na Ministra Infrastruktury, polegające na opracowaniu nowego systemu szkolenia i egzaminowania kandydatów na kierowców, jest realizowane przez Sekretariat Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. W tym zakresie został opracowany projekt *ustawy o kierujących pojazdami*. Obecnie trwają końcowe prace po konsultacjach wewnątrz- i międzyresortowych. Projekt ustawy będzie przedmiotem obrad Rady Ministrów najprawdopodobniej na przełomie lutego i marca br.

Projekt tej ustawy powstał jako jeden z elementów działań na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz jako odpowiedź na ujawnienie nieprawidłowości związanych z procesem szkolenia. Głównym celem ustawy jest poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprzez podniesienie kwalifikacji kierowców oraz minimalizacja negatywnych zjawisk, związanych z procesem uzyskiwania uprawnień do kierowania pojazdami, takich jak: oszustwa, nierzetelne wykonywanie usług w zakresie szkolenia kierowców i pojawiające się sygnały świadczące o przypadkach korupcji.

STAN PRAC – styczeń 2004 rok

OBSZAR: ochrona zdrowia

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Zdrowia

ZADANIA:

A. Projektowane zmiany legislacyjne.

1. Projekt nowelizacji ustawy o izbach lekarskich.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

Projekt nowelizacji ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o izbach lekarskich (Dz. U. Nr 30, poz. 158 ze zm.) mający na celu eliminację przewlekłości postępowania, usprawnienie postępowania w sądach lekarskich, zwiększenie nadzoru nad orzecznictwem sądów lekarskich, wprowadzenie dodatkowych kar i zmianę statusu pokrzywdzonego, został przygotowany w Ministerstwie Zdrowia i uzgodniony w ramach uzgodnień międzyresortowych i społecznych we wrześniu 2002 r. Jednocześnie, we wrześniu 2002 r. powołany został przez Prezesa Rady Ministrów Zespół Międzyresortowy do opracowania projektu ustawy o sprawowaniu przez samorządy zawodowe pieczy nad należytych wykonywaniem zawodów zaufania publicznego i o nadzorze nad działalnością samorządów zawodowych oraz o zmianie niektórych ustaw.

W dniu 24 października 2002 r. wpłynęło do Ministerstwa Zdrowia pismo z Rządowego Centrum Legislacji informujące, że prace nad ww. projektem nowelizacji ustawy należy zawiesić na czas trwania prac Zespołu.

Wejście w życie ustawy o sprawowaniu przez samorządy zawodowe pieczy nad należytych wykonywaniem zawodów zaufania publicznego i o nadzorze nad działalnością samorządów zawodowych oraz o zmianie niektórych ustaw, spowoduje przedłożenie do uzgodnień międzyresortowych projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia zawierającego - w granicach nadanego upoważnienia - rozwiązania przyjęte w trakcie uzgodnień nowelizacji ustawy o izbach lekarskich.

2. Projekt nowelizacji ustawy o zakładach opieki zdrowotnej.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

Projekt ma uwzględniać:

- ◆ zakaz prowadzenia przez zakłady opieki zdrowotnej i inne podmioty na terenie tego zakładu działalności, która nie służy realizacji celów ustawowych oraz nie służy zaspakajaniu podstawowych potrzeb pacjenta i realizacji jego praw (uwzględnienie: uporządkowanie zasad świadczenia usług pogrzebowych);
- ◆ weryfikację uprawnień Ministra Zdrowia i wojewodów w zakresie kontroli zakładów opieki zdrowotnej pod względem prawidłowości gospodarowania mieniem, środkami publicznymi oraz oceny realizacji zadań statutowych;
- ◆ wprowadzenie nadzoru nad przekształceniami zakładów opieki zdrowotnej.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, uwzględniający powyższe zapisy jest przedmiotem prac Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (data wpływu 4 lipca 2003 roku, druk nr 1745).

- 3. Propozycje rozszerzenia uprawnień konsultantów krajowych i wojewódzkich w procesie doskonalenia zawodowego lekarzy, lekarzy stomatologów, pielęgniarek i położnych oraz osób wykonujących inne zawody medyczne, o opiniowanie i doradztwo w tym zakresie oraz prawo do udziału w komisjach i zespołach, których zadaniem jest realizacja polityki zdrowotnej państwa, w szczególności w odniesieniu do jakości doskonalenia kadr medycznych.**

STAN PRAC: zrealizowano.

Dnia 25 października 2002 r. wydano rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie konsultantów krajowych i wojewódzkich (Dz. U. Nr 188, poz. 1582).

- 4. Projekt rozwiązań dotyczących Rejestru Usług Medycznych Ministra Zdrowia (w porozumieniu z Ministrem Nauki i Informatyzacji oraz Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji), którego zadaniem jest monitorowanie procesu udzielania świadczeń zdrowotnych tak, aby zapewniona została efektywność ekonomiczna oraz równość w dostępie obywateli do świadczeń zdrowotnych przez wprowadzenie w kraju jednolitych sposobów rejestracji udzielanych świadczeń zdrowotnych.**

STAN PRAC: prace w toku.

Projekt na etapie końcowych uzgodnień z Konsorcjum Offsetowym w sprawie projektu offsetowego 2-106 A-F – Rejestr Usług Medycznych; trwają prace nad specyfikacją istotnych warunków zamówienia na postępowanie o zamówienie publiczne.

Projekt ustawy o Rejestracji Usług Medycznych jest przygotowany, jednakże wymaga modyfikacji w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 stycznia 2004 r., orzekającym niezgodność części przepisów ustawy z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. Nr 45, poz. 391 ze zm.) z przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

B. Projektowane zmiany organizacyjne.

- 1. Propozycja monitorowania realizacji *Programu Działań Ostonowych i Restrukturyzacji w Ochronie Zdrowia* oraz propozycja zapobiegania niewłaściwemu wykorzystaniu środków z rezerwy celowej na Program – wprowadzenie szczegółowych zasad rozliczania otrzymanych dotacji i monitorowanie jego realizacji.**

STAN PRAC: praca bieżąca.

Wdrożono proces monitorowania realizacji *Programu Działań Ostonowych i Restrukturyzacji w Ochronie Zdrowia* oraz zapobiegania niewłaściwemu wykorzystaniu środków z rezerwy celowej, polegający na zbieraniu i analizie informacji. Umieszczono stosowne wytyczne w *Programie Działań Ostonowych i Restrukturyzacji w Ochronie*

Zdrowia w roku 2002 oraz w *Programie Działań Ostonowych w Ochronie Zdrowia w Ramach Prowadzonej Restrukturyzacji* na rok 2003.

W Zasadach Realizacji Programu 2002 zapisano, aby w trakcie przekazywania środków na realizację programów restrukturyzacji w zakładach opieki zdrowotnej zwrócić szczególną uwagę na:

- ◆ właściwe i szczegółowe określenie w umowie zadań, do realizacji których zobowiązany jest zakład w ramach prowadzonego programu restrukturyzacji, co przyczyni się do usprawnienia rozliczeń przyznaných dotacji;
- ◆ szczegółowe określenie formy, w jakiej powinno być przygotowane sprawozdanie z realizacji umowy;
- ◆ wykazanie szczególnej dbałości, przy zachowywaniu odpowiednich terminów, w trakcie przekazywania środków finansowych z tytułu realizacji programu;
- ◆ wykazanie szczególnej dbałości przy prowadzeniu procedur z zakresu zamówień publicznych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na ich odpowiednie udokumentowanie;
- ◆ przeprowadzenie kontroli realizacji umowy.

Założono, że monitorowanie realizacji programu przez organy założycielskie w trakcie realizowania go przez zakłady opieki zdrowotnej przyczyni się do prawidłowego wydatkowania środków, a w efekcie ograniczy sytuacje, w których konieczne jest zwracanie tych środków finansowych.

W *Zasadach Finansowania Działań Restrukturyzacyjnych* zapisano, aby wypłata dotacji celowej na realizację zadań następowała po przedłożeniu Wojewodzie przez jednostkę samorządu terytorialnego kopii faktur, rachunków lub innych dokumentów finansowych potwierdzonych za zgodność z oryginałem.

W Kontroli Wydatkowania Środków przewidziano obowiązek przeprowadzania kontroli realizacji dotacji w zakładach opieki zdrowotnej i przekazywania protokołów i informacji o realizacji zaleceń pokontrolnych do Ministra Zdrowia i właściwego Regionalnego Komitetu Sterującego. Regionalne Komitety Sterujące zostały również zobowiązane do przekazywania sprawozdań z realizacji programu restrukturyzacji w poszczególnych województwach.

Minister Zdrowia, w celu sprawdzenia realizacji wytycznych dotyczących kontroli wykorzystania środków zapisanych w *Programie Działań Ostonowych i Restrukturyzacji w Ochronie Zdrowia* w roku 2002, wystąpił do Wojewodów i Marszałków Województw o przesłanie do końca stycznia 2003 r. informacji na temat rozliczenia przekazanej w ramach programu kwoty rezerwy celowej cz. 83 poz. 29, przez jednostki ochrony zdrowia, dla których Minister Finansów podjął decyzję o uruchomieniu środków finansowych, a także zwrócił uwagę na konieczność przekazywania protokołów kontroli oraz informacji o realizacji wniosków pokontrolnych.

Ponadto, publiczne zakłady opieki zdrowotnej, które uzyskały środki finansowe w trakcie realizacji Programu, przekazują Regionalnym Komitetom Sterującym sprawozdania merytoryczne i finansowe. Sprawozdania są podstawą do przygotowania przez Przewodniczącego Regionalnego Komitetu Sterującego sprawozdania z realizacji programu w województwie. Zbiorcze sprawozdania są przekazywane właściwemu Wojewodzie i Ministrowi Zdrowia do końca stycznia roku następującego po roku, którego dotyczy Program, czyli do końca stycznia 2004 r. Określono, iż do końca czerwca 2003 i 2004 r. Regionalny Komitet Sterujący prześle zbiorczą informację dotyczącą przeprowadzonych kontroli w zakładach opieki zdrowotnej biorących udział w Programie odpowiednio w latach 2002 i 2003, zgodnie z formularzem załączonym do Programu.

Jednocześnie wskazano, że zgodnie z art. 93 ust. 4 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2003 r., Nr 15, poz. 148 ze zm.) wykorzystanie dotacji

niezgodnie z przeznaczeniem wyklucza prawo ubiegania się o przyznanie dotacji przez kolejne trzy lata.

W roku 2003, aby uniknąć nieprawidłowości w zakresie wyboru, przez Regionalne Komitety Sterujące, jednostek (np. niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej) do dofinansowania w ramach Programu w roku 2003, wszystkie wnioski przekazywane za pośrednictwem Regionalnych Komitetów Sterujących są szczegółowo weryfikowane w Ministerstwie Zdrowia pod względem zgodności z Programem (prace trwają).

2. Przedsięwzięcia edukacyjno – informacyjne.

STAN PRAC: zrealizowano.

W 2002 roku do Rektorów Uczelni Medycznych zostało skierowane zalecenie, aby na poszczególnych kierunkach studiów medycznych odpowiednie treści programowe, związane z nauczaniem etyki, zostały ukierunkowane na kształtowanie postaw i zachowań antykorupcyjnych. Takie programy mają na celu przygotowanie kadr medycznych do prawidłowego wykonywania zawodu.

Minister Zdrowia w przedmiotowej sprawie wystąpił do Ministra Edukacji Narodowej i Sportu; ponadto wystąpiono do prezesów samorządów zawodów medycznych z wnioskiem o przekazanie propozycji dot. treści programowych dla przedmiotu etyka.

W opracowanych podstawach programowych kształcenia w 16 zawodach, dla których ministrem właściwym jest Minister Zdrowia, zostały uwzględnione treści kształtujące postawy antykorupcyjne; wymienione dokumenty stanowią załączniki do projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach medycznych (przekazanie do publikacji w Dzienniku Ustaw planuje się na I kwartał br.).

Inne działania mające znaczenie dla przedmiotowego zagadnienia:

- ◆ Uregulowano sprawę przekazywania środków publicznych na realizację świadczeń zdrowotnych finansowanych z budżetu państwa (sprawa w przeszłości podnoszona przez Najwyższą Izbę Kontroli) – w drodze rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2003 r. w sprawie świadczeń zdrowotnych finansowanych z budżetu państwa (Dz. U. Nr 206, poz. 2009). Rozporządzenie określa wykaz, zakres i tryb udzielania świadczeń zdrowotnych finansowanych z budżetu państwa, tryb przekazywania środków publicznych na realizację tych świadczeń, sposób ustalania ceny tych świadczeń oraz sposób ich finansowania, a także podmioty sprawujące ocenę ich jakości.
- ◆ Prowadzone są prace badawcze związane z monitorowaniem dostępności do świadczeń zdrowotnych - badanie pt.: „*Dostępność świadczeń zdrowotnych w opinii Polaków*” (włączono pytania dotyczące zjawiska korupcji i list oczekujących na świadczenia zdrowotne) - realizator: Zakład Analiz Socjologicznych Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia (jednostka podległa Ministrowi Zdrowia); zakłada się, że raport (wyniki) będzie przygotowany do końca pierwszego kwartału br.
- ◆ Nawiązano współpracę z Grupą Roboczą do spraw etyki w służbie zdrowia, działającą przy „*Programie Przeciw Korupcji*” w Fundacji im. S. Batorego.

Ponadto, w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 stycznia 2004 r. orzekającym niezgodność części przepisów ustawy o powszechnym ubezpieczeniu

w Narodowym Funduszu Zdrowia z przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
Minister Zdrowia w dniu 15 stycznia 2004 r. powołał Zespół do Spraw Rozwiązań
Systemowych w Ochronie Zdrowia.

STAN PRAC – styczeń 2004 rok

OBSZAR: finanse publiczne

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Finansów

ZADANIA:

1. Powołanie Zespołu Antykorupcyjnego.

STAN PRAC: zrealizowano.

Minister Finansów Decyzją Nr 1/BM z dnia 6 maja 2002 r., jako uzupełnienie działań w ramach Strategii Antykorupcyjnej, powołał w Ministerstwie Finansów zadaniowy Zespół Antykorupcyjny do przeanalizowania i przygotowania propozycji w zakresie przeciwdziałania zjawisku korupcji w resorcie finansów. Wyniki tych prac zostały przesłane do koordynatora Międzyresortowego Zespołu Antykorupcyjnego, jako propozycje działań zapobiegających zjawiskom korupcji w administracji publicznej, a następnie uwzględnione w sprawozdaniu z realizacji Programu zwalczania korupcji – Strategia Antykorupcyjna – w zakresie właściwości Ministra Finansów.

Jednakże skuteczne zwalczanie korupcji wymaga poszukiwania nowych rozwiązań systemowych i systematycznych działań prewencyjnych, dlatego też zasadnym było powołanie w Ministerstwie Finansów *Zespołu Antykorupcyjnego do Spraw Przeciwdziałania Zjawisku Korupcji* o charakterze stałym (Decyzja Ministra Finansów Nr 1/PR/2003 z dnia 5 listopada 2003 r.).

W skład Zespołu wchodzi 11 osób, zaś do jego zadań należy analizowanie i przygotowywanie propozycji o charakterze legislacyjnym i organizacyjnym, w zakresie przeciwdziałania zjawisku korupcji w jednostkach organizacyjnych Ministerstwa Finansów oraz jednostkach podległych lub nadzorowanych przez Ministra Finansów, jak również opracowywanie wniosków dotyczących usprawnienia działań w zakresie skuteczności zwalczania korupcji, a w szczególności:

- ◆ przedstawianie Ministrowi Finansów bieżącej analizy sytuacji w zakresie przeciwdziałania korupcji;
- ◆ przedstawianie propozycji działań mających na celu zapobieganie zjawisku korupcji oraz zwalczanie ewentualnych naruszeń;
- ◆ przygotowywanie propozycji zmian legislacyjnych i organizacyjnych w zakresie przeciwdziałania korupcji;
- ◆ dokonywanie okresowej oceny działań w zakresie zwalczania korupcji.

Posiedzenia Zespołu odbywają się co najmniej raz na kwartał, a Przewodniczący Zespołu obowiązany jest składać Ministrowi Finansów, raz w roku, sprawozdanie z realizacji zadań Zespołu oraz analizy, oceny i wnioski związane z zakresem jego działania.

Zespół Antykorupcyjny, pismem z dnia 4 lipca ub.r., zwrócił się do kierowników jednostek organizacyjnych MF z prośbą o przeprowadzenie analizy funkcjonowania ww. jednostek w kontekście zagrożeń korupcyjnych. W projekcie uczestniczyło 37 departamentów/biur. Z przedstawionych wyników przeglądów wynika, że w zakresie właściwości poszczególnych jednostek organizacyjnych MF nie stwierdzono istnienia mechanizmów korupcyjnych, jednakże Zespół sformułował następujące zalecenia:

- ◆ uzupełnić istniejące wewnętrzne procedury, które obejmowałyby obszary potencjalnie zagrożone powstawaniem zjawisk korupcyjnych;
- ◆ uwrażliwić kierowników jednostek organizacyjnych przez nadzorujących ich Ministrów na potencjalne zagrożenia korupcją przy wykorzystaniu sporządzonych analiz i zaproponowanej metodologii.

Wyniki projektu pozwolą na opracowanie pełnych i precyzyjnych standardów oraz procedur ograniczających uznaniowość decyzji podejmowanych przez urzędników, jak również na pewnego rodzaju działania prewencyjne, zmierzające do zmniejszenia ryzyka występowania korupcji. Jednocześnie należy mieć na uwadze, iż dokonywane przeglądy mają również znaczny wymiar edukacyjno – informacyjny, stanowiący fundament w przedsięwzięciach na rzecz walki z korupcją.

Ponadto na posiedzeniach *Zespołu Antykorupcyjnego do Spraw Przeciwdziałania Zjawisku Korupcji* zgłoszone zostały następujące postulaty w zakresie przeciwdziałania korupcji:

- ◆ wprowadzić do ustawy o Służbie Cywilnej rozwiązania dotyczące obowiązku składania oświadczeń majątkowych przez funkcjonariuszy i pracowników celnych (w szczególności pracowników szczególnego nadzoru podatkowego);
- ◆ wprowadzić metodę samooceny pracowników poprzez wypełnianie odpowiednich kwestionariuszy (ankiet) oraz dokonanie oceny ryzyk przez kierowników jednostek;
- ◆ ograniczyć możliwość prowadzenia szkoleń przez pracowników MF dla podmiotów spoza administracji państwowej.

Dodać należy, iż na przełomie stycznia/lutego br. dotychczasowe wyniki prac Zespołu zostaną przedstawione do szerszej dyskusji na posiedzeniu Kierownictwa Ministerstwa Finansów.

Służba Celna

W latach 2002-2003 w Służbie Celnej wykorzystane były, w ramach posiadanych kompetencji, wszelkie możliwe środki na rzecz walki z korupcją. Jednocześnie tworzone były mechanizmy skutecznie uniemożliwiające ten proceder. Środki jakie w tym celu stosowano miały charakter legislacyjny, organizacyjny i etycznie - edukacyjny.

ZADANIA:

A. Działania o charakterze legislacyjnym.

W odniesieniu do Służby Celnej środki o charakterze legislacyjnym wiązały się z możliwością wykorzystania regulacji ustawy o Służbie Celnej dla ograniczenia potencjalnych możliwości popełniania przestępstw, w szczególności możliwości szybkiego i skutecznego karania dyscyplinarnego funkcjonariuszy celnych za naruszenie obowiązków służbowych.

I tak ustawą z dnia 23 kwietnia 2003 r. o zmianie ustawy - Kodeks celny oraz o zmianie ustawy o Służbie Celnej (Dz. U. Nr 120 poz. 1122) oraz *ustawą o utworzeniu Wojewódzkich Kolegiów Skarbowych oraz zmianie niektórych ustaw regulujących zadania i kompetencje organów oraz organizację jednostek organizacyjnych* (Dz. U. Nr 137, poz. 1302) wprowadzono szereg istotnych zmian zmierzających do zaostrzenia już istniejących lub wprowadzenia nowych narzędzi na rzecz walki z korupcją.

Bardzo ważnym rozwiązaniem z punktu widzenia możliwości usuwania ze służby nieuczciwych funkcjonariuszy było rozszerzenie katalogu obligatoryjnego zwolnienia funkcjonariusza celnego ze służby w przypadku, gdy wniesiony został przeciwko niemu akt oskarżenia o umyślne popełnienie przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego lub gdy został on tymczasowo aresztowany. Wprowadzono także możliwość zwolnienia funkcjonariusza celnego ze służby w przypadku, gdy wymaga tego dobro służby oraz w przypadku utraty zaufania niezbędnego do wykonywania obowiązków służbowych, w szczególności przez funkcjonariusza celnego wykonującego czynności z zakresu kontroli celnej lub związane z nadawaniem towarom przeznaczenia celnego.

Ustawa dała też możliwość dokonywania przez komórkę organizacyjną urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych, analizy danych zawartych w składanych przez funkcjonariuszy oświadczeniach majątkowych, jak również nałożyła na funkcjonariuszy obowiązek składania przez nich do kierownika urzędu kserokopii zeznań podatkowych o wysokości dochodu w roku podatkowym i jego korekt.

Wprowadzono też nowe rozwiązania, które w sposób istotny pozwoliły usprawnić prowadzenie postępowań dyscyplinarnych wobec funkcjonariuszy celnych, w tym instytucję postępowania dyscyplinarnego przyspieszonego, która w szczególnych przypadkach umożliwia jego przeprowadzenie bez postępowania wyjaśniającego.

Ponadto wydłużono okres umożliwiający wszczęcie postępowania dyscyplinarnego zarówno od dnia otrzymania przez przełożonego wiadomości o naruszeniu obowiązków służbowych, jak i od dnia popełnienia takiego czynu oraz możliwość prowadzenia postępowania (pod pewnymi rygorami) także w przypadku nieobecności funkcjonariusza w służbie. Szczególnie ważną wydaje się być przy tym zmiana dająca ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych możliwość wszczęcia postępowania lub przejścia do prowadzenia postępowania wyjaśniającego lub dyscyplinarnego oraz wydania orzeczenia w stosunku do funkcjonariuszy celnych pełniących służbę w jednostkach organizacyjnych Służby Celnej.

W projekcie nowelizacji ustawy o Służbie Celnej przewiduje się wprowadzenie nowego instrumentu dla sprawowania kontroli wewnętrznej instytucjonalnej w zakresie zwalczania korupcji wśród osób zatrudnionych w administracji celnej. W sprawach o przestępstwa określone w art. 228-229 Kodeksu karnego (przyjmowanie korzyści majątkowej), popełnione przez funkcjonariuszy celnych lub pracowników organów celnych w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych, będzie można prowadzić czynności zmierzające do sprawdzenia uzyskanych wcześniej wiarygodnych informacji o przestępstwie oraz ustalenia sprawców i uzyskania dowodów przestępstwa. Czynności te polegać będą na przyjęciu lub wręczeniu w sposób niejawni korzyści majątkowej, bądź na złożeniu propozycji o takim charakterze.

B. Działania o charakterze organizacyjnym.

Podstawowe mechanizmy o charakterze organizacyjnym, zostały zawarte w „Strategii działania polskiej administracji celnej 2004+”. Zgodnie z zapisami Strategii, wdrażane są odpowiednie zasady organizacji pracy i procedury minimalizujące możliwości nadużyć ze strony funkcjonariuszy celnych. Wśród najważniejszych działań należy wymienić: automatyzację i informatyzację czynności związanych z kontrolą celną, rotację funkcjonariuszy celnych, losowy dobór osób do konkretnej kontroli celnej, podział czynności kontrolnych pomiędzy kilku funkcjonariuszy celnych. W nowych placówkach, w szczególności w miejscach odpraw celnych, wprowadzony został monitoring poprzez system kamer telewizyjnych.

Do najistotniejszych rozwiązań organizacyjnych należy zaliczyć:

1. Wdrożenie w urzędach i izbach celnych Decyzji Nr 17 Szefa Służby Celnej z dnia 27 sierpnia 2002 r. w sprawie wdrożenia jednolitych procedur ograniczających możliwości zachowań korupcyjnych w Służbie Celnej.

STAN PRAC: zrealizowano.

Zawarte tam regulacje dotyczą w szczególności rozwiązań w zakresie:

- ◆ rozdzielności funkcji przy przyjmowaniu zgłoszeń celnych i na poszczególnych etapach dokonywania odpraw towarów;
- ◆ rotacji pełnionych zadań przy odprawach celnych;
- ◆ obowiązku zgłaszania i rejestracji faktu posiadania w czasie służby kwoty powyżej 200 zł;
- ◆ zakazu korzystania w czasie służby z prywatnych telefonów komórkowych;
- ◆ obowiązku konsultowania - w określonych przypadkach - z bezpośrednim przełożonym, deklarowanej wartości celnej przed dopuszczeniem towaru do obrotu.

2. Wdrożenie z dniem 20 grudnia Decyzji nr 36 Szefa Służby Celnej z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie szczególnego nadzoru służbowego, określającą zasady i tryb postępowania funkcjonariuszy celnych przy przyjmowaniu zgłoszeń celnych o objęcie procedurą celną towarów o dużej wartości, w tym towarów akcyzowych oraz zwolnionych od cła i podatków.

STAN PRAC: zrealizowano.

Decyzja obliguje m. in. do tego, aby zgłoszenia celne o objęcie procedurą celną towarów akcyzowych, w których wysokość należnej kwoty z tytułu celi i podatków wynosi nie mniej niż 100.000 zł, oraz wszelkich innych zgłoszeniach celnych, w których wysokość należnej kwoty z tytułu celi i podatków wynosi nie mniej niż 200.000 zł, przyjmowali doświadczeni funkcjonariusze celni, każdorazowo wyznaczani przez naczelnika urzędu celnego (kierownika oddziału celnego) lub osobę pełniącą te obowiązki, a w przypadku ich nieobecności przez kierownika zmiany lub osobę pełniącą te obowiązki.

3. Wdrożenie z dniem 20 grudnia Decyzji nr 37 Szefa Służby Celnej z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie kontroli sprawowanej w ramach nadzoru służbowego przez osoby zajmujące kierownicze stanowiska w izbach i urzędach celnych.

STAN PRAC: zrealizowano.

Decyzja określa m.in. zakres podmiotowy i przedmiotowy kontroli funkcjonalnej, sprawowanej na kierowniczych stanowiskach w Służbie Celnej, katalog, zakres i częstotliwość czynności kontrolnych z uwzględnieniem obszarów ryzyka, w zakresie działania poszczególnych komórek organizacyjnych izb i urzędów celnych, sposoby dokumentowania (potwierdzania) przeprowadzanych czynności kontrolnych, zadania działu kontroli wewnętrznej w zakresie kontroli realizacji postanowień wymienionych w przedmiotowej decyzji.

- 4. Wdrożenie z dniem 20 grudnia Decyzji nr 38 Szefa Służby Celnej z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie objęcia tekstyliów, odzieży, obuwia oraz innych towarów szczególnym nadzorem w ramach wykonywania czynności kontroli celnej.**
STAN PRAC: zrealizowano.

Decyzja zobligowała dyrektorów izb celnych do zintensyfikowania działań mających na celu eliminowanie nieprawidłowości w obrocie towarowym z zagranicą, powołania Grup Koordynacyjnych dla potrzeb wspomaganie, koordynacji i nadzoru działań wykonywanych przez urzędy celne. Departament Kontroli Celnej w cyklach miesięcznych analizuje wyniki prowadzonych w tym zakresie działań.

- 5. Uruchomienie w administracji celnej struktury monitorującej naruszenie Kodeksu etyki funkcjonariusza celnego poprzez wdrożenie od 14 września 2002 r. Decyzji nr 18 Szefa Służby Celnej w sprawie przekazywania meldunków służbowych.**
STAN PRAC: zrealizowano.

Wprowadzone niniejszą decyzją uregulowania usprawniły przepływ informacji o zaistniałych wydarzeniach w Służbie Celnej, w tym tych nierozłącznie związanych z naruszeniem kodeksu etyki, a dotyczących naruszania obowiązków służbowych i ujawnionych przestępstw oraz wykroczeń dokonanych przez funkcjonariuszy celnych. Przekazywane z izb celnych meldunki monitorowane są przez Departament Organizacji Służby Celnej oraz Departamentu Kontroli Celnej.

Do bardzo istotnych działań podjętych w 2003 r., w zakresie zwalczania i zapobiegania popełnianiu przestępstw przez funkcjonariuszy celnych, należy zaliczyć współpracę z innymi formacjami polskimi. Można tu wymienić porozumienie Ministra Finansów i Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego z dnia 11 kwietnia 2003 r. o współdziałaniu Służby Celnej i Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w zakresie organizacji i prowadzenia wspólnych przedsięwzięć dotyczących przeciwdziałania i zwalczania przestępstw związanych z obrotem towarowym z zagranicą oraz zapobiegania zagrożeniom dla bezpieczeństwa państwa. Porozumienie uwzględnia współdziałanie Służb Celnych oraz Służb ABW w walce z korupcją i eliminowanie z szeregów Służby Celnej skorumpowanych funkcjonariuszy, jak również ścisłą i bieżącą współpracę oraz wzajemną wymianę informacji z Centralnym Biurem Śledczym.

C. Działania o charakterze etycznym - edukacyjnym.

Działania o charakterze edukacyjnym, mogące oddziaływać na poszczególne grupy społeczno - zawodowe, w Służbie Celnej wykorzystywane są do kształtowania właściwych postaw etycznych. Polska administracja celna już w 2000 r. podjęła prace w tym zakresie. Efektem tych prac na dzień dzisiejszy jest:

- ◆ opracowanie i wydanie kodeksu etyki funkcjonariusza celnego Służby Celnej;
- ◆ rozpowszechnienie we wszystkich komórkach organizacyjnych Służby Celnej kodeksu etyki wraz z opracowanym do niego poradnikiem;
- ◆ opracowanie modułu szkolenia z etyki zawodowej w Służbie Celnej;
- ◆ przygotowanie koordynatorów do prowadzenia szkoleń z etyki;
- ◆ przeszkolenie w ramach szkoleń wewnętrznych wszystkich funkcjonariuszy Służby Celnej;

- ◆ objęcie obowiązkowym szkoleniem z etyki wszystkich funkcjonariuszy celnych będących w okresie służby przygotowawczej.

W połowie 2003 r. Szef Służby Celnej zaakceptował i polecił wdrożyć dokument „Program działań w zakresie etyki zawodowej w Służbie Celnej na lata 2003-2004”. Konsekwencją przyjętego programu było powołanie Decyzją Nr 38 Szefa Służby Celnej z dnia 16 października 2003 r., 18 koordynatorów ds. etyki w Służbie Celnej, działających na poziomie izb celnych oraz koordynatora na szczeblu centralnym.

D. Inne działania podejmowane przez resort finansów na rzecz walki z korupcją.

1. Projekt ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

STAN PRAC: zrealizowano.

Projekt ustawy *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych* został przekazany przez Prezesa Rady Ministrów do Sejmu w dniu 1 września 2003 r.

W projekcie przewidziano odpowiedzialność kierowników jednostek sektora finansów publicznych za naruszenie dyscypliny finansów publicznych i pracowników tych jednostek, którym powierzono określone obowiązki w zakresie gospodarki finansowej jednostki, a także osób gospodarujących środkami publicznymi, przekazanymi jednostkom nie zaliczonym do sektora finansów publicznych oraz osób wchodzących w skład organów wykonujących budżet lub plan finansowy jednostek sektora finansów publicznych lub jednostek nie zaliczonych do sektora, otrzymujących środki publiczne.

W katalogu naruszeń dyscypliny finansów publicznych znajdują się również czyny związane z udzielaniem zamówień publicznych. Dotyczy to m.in. udzielenia zamówienia publicznego z naruszeniem zasad uczciwej konkurencji lub przepisów ustawy o zamówieniach publicznych, odnoszących się do przesłanek stosowania poszczególnych trybów udzielania zamówień, obowiązków związanych z publikacją ogłoszeń lub innych przepisów ustawy, o ile naruszenie miało wpływ na wynik postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, a także zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego lub jej zmiana – z naruszeniem przepisów ustawy o zamówieniach publicznych.

Projekt ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych przewiduje kary: upomnienia, nagany, pieniężną oraz zakaz pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi.

2. Oświadczenia majątkowe.

STAN PRAC: zrealizowano.

Ustawą z dnia 27 czerwca 2003 roku *o utworzeniu Wojewódzkich Kolegiów Skarbowych oraz o zmianie niektórych ustaw regulujących zadania i kompetencje organów oraz organizację jednostek organizacyjnych podległych ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych* (Dz. U. Nr 137, poz. 1302) znowelizowano art. 2 ust. 1 ustawy *o kontroli skarbowej*, zamieszczając w jego nowej treści m.in. pkt. 14, który usunął wątpliwości dotyczące zakresu podmiotowego kontroli oświadczeń o stanie majątkowym osób – obowiązanych do jej składania – zatrudnionych lub pełniących służbę w jednostkach organizacyjnych administracji celnej, podatkowej oraz kontroli skarbowej podległych

ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, w tym w urzędzie obsługującym tego ministra.

Powołaną powyżej ustawą o utworzeniu Wojewódzkich Kolegiów Skarbowych [...] doprecyzowano krąg osób zobowiązanych do składania oświadczeń majątkowych.

Inspektorzy kontroli skarbowej i pracownicy kontroli skarbowej, pracownicy urzędów skarbowych i izb skarbowych, funkcjonariusze Służby Celnej zobowiązani są do corocznego składania, w terminie do dnia 15 maja, oświadczeń majątkowych, a także – co stanowi *novum* – kserokopii zeznań o wysokości dochodów w roku podatkowym i jego korekt. Ustalona została również procedura składania oświadczeń majątkowych, do analizy danych, zawartych w oświadczeniach, uprawniono komórkę podległą Ministrowi Finansów. W zakresie nie uregulowanym w znowelizowanych ustawach, do oświadczeń majątkowych stosowane będą przepisy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcję publiczne.

W następstwie obszernej nowelizacji, obowiązki wiążące się ze składaniem oświadczeń majątkowych uregulowano w sposób kompleksowy, czytelny i spójny, poszerzono przy tym wydatnie krąg objętych nim osób i wprowadzono nowe mechanizmy antykorupcyjne.

3. Prowadzenie działalności gospodarczej – koncesje i zezwolenia.

STAN PRAC: zrealizowano.

Ministerstwo Finansów przygotowało w lutym 2003 r. szczegółową analizę nt. „*obciążeń przedsiębiorców z tytułu danin publicznych*”, w której zidentyfikowano m.in. wszystkie istniejące w polskim systemie prawnym opłaty z tytułu koncesji i zezwoleń. Analiza ta posłużyła w dalszych pracach prowadzonych w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, których końcowym efektem jest, skierowany do Sejmu z końcem 2003 r., projekt *ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*.

W projekcie ww. ustawy zastąpiono większość zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej, wpisem do właściwego rejestru na podstawie oświadczenia przedsiębiorcy o spełnieniu wymogów przewidzianych przez prawo dla wykonywania wskazanego rodzaju działalności gospodarczej. Zezwolenia i koncesje pozostawiono jedynie w przypadkach, w których analiza wykazała, że ich zastąpienie wpisem do rejestru działalności regulowanej jest niecelowe ze względu na ich szczególny charakter lub wymogi prawa Unii Europejskiej.

STAN PRAC – styczeń 2004 rok

OBSZAR: obrona narodowa

PODMIOT REALIZUJĄCY: Minister Obrony Narodowej

ZADANIA:

1. Ustawa z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. Nr 179, poz. 1750).

STAN PRAC: zrealizowano.

W zakresie prac legislacyjnych objętych tym programem Minister Obrony Narodowej, obok Ministrów: Finansów, Sprawiedliwości oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji, został zobowiązany do przedstawienia propozycji zmian ustawowych, wprowadzających mechanizmy antykorupcyjne w stosunku do podległej mu kadry wojskowej. W wykonaniu powyższej dyspozycji, stosowne rozwiązania w tym zakresie zostały ujęte w przygotowanym przez Ministerstwo Obrony Narodowej projekcie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych. W konsekwencji, w dniu 11 września 2003 r., Sejm uchwalił ustawę o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. Nr 179, poz. 1750). Artykuł 56 ustawy stanowi, iż żołnierzowi zawodowemu nie wolno podejmować pracy zarobkowej, chyba że uzyska on zgodę swojego dowódcy na wykonywanie takiej pracy (poza swoją jednostką wojskową), pod warunkiem, że nie koliduje to z wykonywaniem zadań służbowych oraz wpływa na podwyższenie jego kwalifikacji, a także nie narusza prestiżu żołnierza zawodowego.

Z kolei art. 57 wspomnianej ustawy zawiera bezwzględny zakaz zasiadania żołnierzy zawodowych w organach spółek, fundacji i innych przedsiębiorstw.

Propozycja powyższa stanowi istotne *novum* w stosunku do rozwiązań dotychczasowych. Zgodnie bowiem z art. 50 ust. 1 obowiązującej ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 1997 r., Nr 10, poz. 55 z późniejszymi zmianami), możliwość zasiadania żołnierzy w spółkach, fundacjach i innych przedsiębiorstwach jest uzależniona od zezwolenia Ministra Obrony Narodowej.

Jednocześnie należy podkreślić, że art. 58 wspomnianej ustawy zawiera wymóg złożenia oświadczenia o stanie majątkowym przez żołnierza zawodowego zajmującego stanowisko służbowe dowódcy jednostki wojskowej, jego zastępcy lub głównego księgowego. Przepis ten w najbliższym czasie zostanie zmieniony w związku z planowaną nowelizacją ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, co ma na celu ujednoczenie zasad składania oświadczeń majątkowych przez wszystkie osoby do tego zobowiązane.

2. Projekt ustawy o działalności lobbingowej.

STAN PRAC: zrealizowano.

W pracach legislacyjnych nad projektem ustawy o działalności lobbingowej, Ministerstwo Obrony Narodowej postulowało nałożenie na żołnierzy zawodowych obowiązku uzyskiwania – w określonych sytuacjach – zgody przełożonych na uczestnictwo w spotkaniach z podmiotami wykonującymi działalność lobbingową. Ostatecznie postulat ten

został uwzględniony w projekcie przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 11 marca 2003 r. poprzez dodanie przepisu art. 2 ust. 2, w myśl którego „ilekroć w ustawie jest mowa o pracownikach urzędów obsługujących organy władzy publicznej, rozumie się przez to także (...) żołnierzy zawodowych (...)”. W praktyce oznacza to, że postanowienia projektowanej ustawy będą obowiązywać również żołnierzy zawodowych.

STAN PRAC – styczeń 2004 rok

OBSZAR: rolnictwo

PODMIOT REALIZUJĄCY: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Przeciwdziałanie zjawiskom korupcyjnym odbywa się na etapie opracowywania przez Ministerstwo projektów aktów normatywnych lub przez wprowadzanie zmian do obowiązujących przepisów prawa. Również wydatkowanie środków budżetowych odbywa się z dbałością o przestrzeganie przepisów ustaw: o finansach publicznych i zamówieniach publicznych. Doskonalony jest także system kontroli poprzez wprowadzenie nowych mechanizmów i zwiększenie częstotliwości kontroli oraz ich zakresu przedmiotowego. Działania te mają charakter stały. Poniżej szczegółowa informacja na ten temat.

- ◆ Opracowywane w Ministerstwie projekty aktów normatywnych analizowane są pod kątem ewentualnego wystąpienia zjawisk korupcyjnych i wyeliminowania możliwości ich powstania. Działania takie, mające na celu m.in. eliminację możliwości uzyskiwania nienależnej, uprzywilejowanej pozycji i nienależnych wypłat z budżetu państwa przez podmioty działające w różnych działach rolnictwa, podejmowane były m.in. przy opracowywaniu uchwalonych w 2003 r. ustaw: z dnia 26 czerwca o nasiennictwie, z dnia 26 czerwca o ochronie prawnej odmian roślin, z dnia 18 grudnia o ochronie roślin oraz rozporządzeń wykonawczych do powyższych ustaw.
- ◆ W projekcie ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw, nad którymi aktualnie trwają prace w Podkomisji Sejmowej, jedna z zaproponowanych zmian dotyczy składu Rady Nadzorczej Funduszu Składkowego. Obecnie w skład Rady wchodzi wyłącznie przedstawiciele Rady Rolników. W projekcie ustawy Rada Nadzorcza Funduszu Składkowego ma składać się z 5 przedstawicieli Rady Rolników, 2 przedstawicieli wyznaczonych przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego oraz po jednym przedstawicielu wyznaczonym przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych i ministra właściwego do spraw rozwoju wsi.
- ◆ Ministerstwo opracowało projekty zmian w ustawach: z dnia 13 września 2002 r. o napojach spirytusowych (Dz. U. Nr 166, poz. 1362) i z dnia 2 marca 2001 r. o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych. Projekty zostały opracowane w związku z założeniami projektu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, który zakłada zastąpienie systemu zezwoleń systemem wpisu do ewidencji działalności regulowanej. Działanie to uprości, usprawni i skróci proces rejestracji podmiotów.
- ◆ W zakresie regulacji celnych wnioski podmiotów gospodarczych, dotyczące między innymi środków taryfowych i pozataryfowych, zgodnie z przyjętą procedurą, przekazywane są do opinii merytorycznych departamentów Ministerstwa oraz do

Krajowej Rady Izb Rolniczych. Na podstawie tych opinii departament wiodący tj. Departament Unii Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej przygotowuje materiał na posiedzenie Kierownictwa Ministerstwa. Stanowisko Kierownictwa Ministerstwa jest przekazywane do MGPIPS, tj. urzędu kompetentnego w zakresie ustanawiania regulacji celnych.

- ◆ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 maja 2002 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami) jest systematycznie udoskonalane, w celu maksymalnego usunięcia niejednoznaczności przepisów i możliwości dowolności ich interpretacji, a w efekcie uznaniowości przy udzielaniu dotacji oraz występowania nieprawidłowości lub nadużyć w ich pobieraniu.
- ◆ Ministerstwo opracowuje i corocznie podaje do publicznej wiadomości (w tym na stronie internetowej oraz w Biuletynie Informacyjnym MRiRW):
 - ❖ zasady rozpatrywania ofert w sprawie zlecenia zadań edukacyjnych i przyznawania jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych, w tym stowarzyszeniom i fundacjom, dotacji celowych ze środków budżetowych;
 - ❖ ogólne zasady i tryb udzielania i rozliczania dotacji oraz stawek dotacji, które są określane corocznie w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
- ◆ W zakresie zwiększania przejrzystości działania jednostek sektora publicznego, dotyczącego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych, aktualnie trwają prace nad opracowaniem projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, mające na celu zniesienie tego Funduszu z dniem 1 stycznia 2005 r. i włączenie jego dochodów do budżetu państwa, budżetów samorządów powiatowych lub województw. Jest to zgodne z „*Programem uporządkowania i ograniczenia wydatków publicznych*”.
- ◆ Obecnie trwają w Ministerstwie prace nad przygotowaniem systemu wdrażania dla sektorowych programów operacyjnych i Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich, który umożliwi zapewnienie jawnych i przejrzystych zasad przyznawania pomocy finansowej w ramach tych programów.
- ◆ Trwają prace nad rozbudową organizacyjną i poprawą przygotowania merytorycznego do wypełniania zadań kontrolnych przez pracowników Biura Inspekcji Wydatków Interwencyjnych, wynikających z Rozporządzenia Rady (WE) 4045/89 w sprawie przeprowadzania szczegółowego badania, przez państwa członkowskie, transakcji objętych systemem finansowania przez sekcję Gwarancji EFOGR oraz zadań monitorujących – kontrolnych, dotyczących oceny prawidłowości wypłat finansowanych z Sekcji orientacji EFOGR i *Finansowego Instrumentu Sterowania Rybołówstwem*.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

- ◆ Z dniem 8 grudnia 2003 r. Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wprowadził nowy *Regulamin Organizacyjny ARiMR*, który ustala szczegółowe zadania jednostek i komórek organizacyjnych Centrali, oddziałów regionalnych i biur powiatowych oraz określa szczegółowe kompetencje osób kierujących jednostkami i komórkami organizacyjnymi Agencji. W oddziałach regionalnych powołano stanowiska

ds. kontroli wewnętrznej, do zadań których należy przede wszystkim przeprowadzanie kontroli pracy biur powiatowych oraz rozpatrywanie skarg, wniosków i odwołań.

- ◆ Opracowano szczegółowe procedury postępowania w zakresie uruchamiania środków finansowych krajowych i unijnych w zakresie realizacji Programu Wspólnej Polityki Rolnej. W dniu 7 listopada 2003 r. Agencja przekazała w pakiecie akredytacyjnym do Ministra Finansów wymagane księgi procedur. Zakres procedur obejmuje m.in. tryb szkoleń pracowników Agencji, system kontroli i monitorowanie działalności.
- ◆ W zakresie realizacji zamówień publicznych powołano samodzielne Biuro Zamówień Publicznych. Nowym uregulowaniem wewnętrznym (z 7 listopada 2003 r.) wprowadzono szereg zmian uszczelniających dotychczasowe zasady i tryb postępowania w toku postępowań o zamówienia publiczne.
- ◆ W ramach nadzoru właścicielskiego uregulowano zasady powoływania, uczestnictwa i przekazywania informacji o sprawowanym nadzorze przez osoby reprezentujące Agencję w radach nadzorczych spółek z rekomendacji ARiMR. Osoby takie muszą być zaakceptowane przez Prezesa Agencji oraz posiadać zdany egzamin określony w rozporządzeniu Rady Ministrów.
- ◆ Istotnym elementem w realizacji zadań Agencji i zabezpieczenia przed czynami korupcyjnymi jest określenie stanowisk wrażliwych oraz zasad ich kontroli i nadzoru. Przyjęto, że stanowiskiem wrażliwym jest stanowisko pracy, na którym pracownik, w związku z wykonywanymi czynnościami, może być narażony na popełnienie nieprawidłowości, ma możliwości nadużyć czy oszustw. Na stanowiskach tych stosowane są następujące zabezpieczenia:
 - ❖ zadania każdego pracownika ustala się na piśmie;
 - ❖ pracownik nie może odpowiadać za więcej niż jedno zadanie związane z autoryzacją, realizacją oraz księgowaniem płatności;
 - ❖ wykonywanie zadań przez pracownika będzie nadzorowane przez innego pracownika lub przełożonego w trybie kontroli funkcjonalnej;
 - ❖ wyłączenie pracownika z czynności;
 - ❖ rotacja (rodzaj czynności, które mogą być wykonywane przez pracowników przemiennie) i szczególny nadzór.
- ◆ Opracowano szczegółowe zasady i tryb odwołań od decyzji, wydawanych na zasadach uregulowanych w Kodeksie postępowania administracyjnego, oraz znowelizowano przepisy dotyczące przyjmowania, rozpatrywania i załatwiania skarg i wniosków.
- ◆ W planach kontroli na 2004 rok przyjęto do zbadania te obszary działalności Agencji w oddziałach regionalnych i biurach powiatowych, które mogą wskazywać na potencjalne zagrożenie korupcją. Szczególną uwagę zwrócono na kontrolę funkcjonowania stanowisk wrażliwych, zarówno w realizacji programów przedakcesyjnych, zadań w ramach Wspólnej Polityki Rolnej i w pozostałych obszarach działań Agencji.

Agencja Rynku Rolnego

- ◆ Działanie systemu kontroli wewnętrznej pozwoliło na zwiększenie ilości przeprowadzanych kontroli zarówno w jednostkach organizacyjnych Agencji, jak

i podmiotach współpracujących z Agencją, w ramach działań interwencyjnych, na poszczególnych rynkach rolnych. I tak:

- ❖ w jednostkach organizacyjnych i biurach Centrali w 2002 r. przeprowadzono 45 kontroli, w 2003 r. – 120 kontroli;
 - ❖ w podmiotach współpracujących w 2002 r. przeprowadzono 1091 kontroli, w roku 2003 – 5605 kontroli.
- ◆ W związku ze zmianami działalności Agencji po wejściu do Unii Europejskiej i uzyskaniu przez Agencję statusu „agencji płatniczej”, w strukturze Agencji działają będą służby kontroli technicznej tj. Biuro Kontroli Technicznych i 16 Sekcji Kontroli Technicznych w Oddziałach Terenowych ARR. Służby kontroli technicznych będą w swojej działalności niezależne zarówno w stosunku do biur operacyjnych Centrali Agencji i oddziałów terenowych, jak i podmiotów uczestniczących w mechanizmach Wspólnej Polityki Rolnej.
- ◆ Wprowadzenie mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej wiąże się z:
- ❖ określeniem stanowisk wrażliwych, na których wymagane są okresowo rotacje pracowników oraz dwukrotne w roku oceny pracowników;
 - ❖ powszechnie stosowaną zasadą „czterech oczu” przy podejmowaniu decyzji o dopłatach lub decyzji administracyjnych;
 - ❖ rotacją kontrolerów służb technicznych, polegającą na stosowaniu zasady, że kolejną kontrolę w podmiocie uczestniczącym w mechanizmie WPR wykonuje inny kontroler. Mechanizmy WPR wprowadzone po 1 maja 2004 r. będą zapobiegać powstawaniu zjawisk korupcyjnych.
- ◆ W Agencji Rynku Rolnego, działania w zakresie realizacji *Programu zwalczania korupcji - Strategia Antykorupcyjna* oraz inne działania z zakresu przeciwdziałania i walki z korupcją prowadzić będą: *Biuro Audytu Wewnętrznego, Zespół Kontroli Wewnętrznej, Biuro Prawne - Dział Zamówień Publicznych, Biuro Kontroli Technicznych z 16 sekcjami Kontroli Technicznych w oddziałach terenowych ARR.*

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Działania KRUS w zakresie przeciwdziałania korupcji znajdują uzasadnienie zwłaszcza w odniesieniu do:

- ◆ *realizacji ustawy o zamówieniach publicznych.*

Procedury realizacji ustawy o zamówieniach publicznych przewidują wielostopniowość procesu decyzyjnego w oparciu o podmioty: Zespół ds. Zamówień Publicznych, wieloosobową Komisję ds. Zamówień Publicznych oraz Pełnomocnika Prezesa KRUS ds. Zamówień Publicznych, które nadzorują prawidłowość przebiegu postępowania przetargowego na poszczególnych etapach, co zapewnia jawność postępowania, zachowanie bezstronności procedury przetargowej czy należytej oceny złożonych ofert. Każde postępowanie o uruchomienie zamówienia publicznego jest opiniowane przez radcę prawnego.

- ◆ *ewidencjonowania wymiaru i poboru należności z tytułu składek na ubezpieczenie.*

W celu ograniczenia uznaniowości podejmowanych decyzji o umorzeniu zadłużeń, zostały określone kwoty należności z tytułu składek i odsetek za zwłokę, w stosunku do których decyzje mogą podjąć samodzielnie dyrektorzy oddziałów regionalnych lub kierownicy placówek terenowych KRUS. Ustalono także tryb i zasady stosowania ulg i umorzeń należności.

- ◆ *przyznawania świadczeń dla rolników, w tym przede wszystkim w odniesieniu do systemu orzecznictwa lekarskiego.*

Procedury, dotyczące rozpatrywania wniosków o świadczenia przysługujące z ubezpieczenia społecznego rolników, przewidują udział w tym procesie co najmniej dwóch osób (referenta i aprobanta). Z kolei kierownik wydziału ma obowiązek dokonywania kontroli 10% spraw rozpatrywanych przez referenta i aprobanta.

Istnienie dwuinstancyjności systemu orzecznictwa lekarskiego zapewnia równe prawo ubezpieczonemu i organom nadzoru nad orzecznictwem. W ramach nadzoru, każde orzeczenie wydane przez lekarza rzeczoznawcę Kasy podlega analizie, ocenie i aprobacie lekarza inspektora orzecznictwa.

Dyrektor oddziału rejonowego KRUS ma obowiązek kontroli każdej sprawy dotyczącej pracownika KRUS oraz członka jego rodziny i każdej sprawy, w której wypłata przekracza kwotę 6 - krotnej emerytury podstawowej.

STAN PRAC – styczeń 2004 rok

OBSZAR: edukacja społeczeństwa i upowszechnianie informacji

PODMIOT REALIZUJĄCY: Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu

ZADANIA:

1. Konkurs na scenariusze lekcji lub cyklu lekcji dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych dotyczących problemu korupcji.

STAN PRAC: zrealizowano.

We współpracy z Centralnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli ogłoszony został konkurs na napisanie scenariuszy lekcji lub cyklu lekcji dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych dotyczących problemu korupcji. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło 24 czerwca 2003 roku. W wyniku prac komisji konkursowej wyłoniono laureatów, zaś nagrodzone scenariusze lekcji opublikowano na stronie internetowej CODN.

2. Aktualizacja podstawy kształcenia ogólnego.

STAN PRAC: zrealizowano.

Zaktualizowana została podstawa kształcenia ogólnego - wprowadzono do poszczególnych treści przedmiotów nauczania, tematy związane z antykorupcją. Zmiany te zostały zawarte w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 6 listopada 2003 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

3. Przygotowanie multimedialnego pakietu „Szkoła Przeciw Korupcji”.

STAN PRAC: w trakcie realizacji.

Przygotowano multimedialny pakiet pt. „Szkoła Przeciw Korupcji” oraz harmonogram jego realizacji w latach 2003/2004.

Pakiet składa się z:

- ♦ edukacyjnych audycji radiowych o charakterze interdyscyplinarnym, mających na celu przekazanie wiedzy na temat korupcji w sposób całościowy i wielostronny. Podejmowana tematyka obejmuje zagadnienia: praw człowieka – Konwencji Praw Dziecka oraz etyki zawodowej nauczycieli. Audycje nadawane są (na żywo) z telefonicznym udziałem uczniów, nauczycieli, rodziców, przedstawicieli MENiS, kuratorów, samorządów terytorialnych itp.

Od 1 września do 30 grudnia 2003 r – ww. zagadnienia były podejmowane w ramach cyklu pt. „Szkoła 2003”. Kontynuacja audycji będzie miała miejsce w pasmach informacyjno - publicznych w okresie marzec - grudzień 2004 r.

- ◆ telewizyjnego serialu pt. „Korupcja”, prezentującego tematykę profilaktyczno - zapobiegawczą z zakresu korupcji. W serialu ukazane jest zjawisko korupcji w Polsce i krajach Unii Europejskiej. W programach zamieszczono informacje na temat uwarunkowań kulturowych, filozoficznych, socjologicznych, etycznych i prawnych zjawiska korupcji.
Planowana emisja w ramach załącznika Nr 7/2004 do Porozumienia pomiędzy MENiS a TVP kwiecień – maj 2004 r. Program 1 TVP S.A. lub wrzesień – październik 2004 r.
- ◆ kampanii społeczno - edukacyjnej w mediach (radio, telewizja, prasa) w ramach załącznika Nr 7/2004 do Porozumienia pomiędzy MENiS i TVP S.A., PR S.A. - prezentowane będą telewizyjne spoty, filmy reklamowe, plakaty, audycje radiowe.
- ◆ elektronicznych odpowiedzi na pytania uczniów, nauczycieli, rodziców. Rozmowy mają pomóc wyjaśnić wątpliwości dotyczące m.in.:
 - ❖ prawa człowieka – prawa dziecka – prawo do informacji:
 - prawa ucznia;
 - prawa obywatela;
 - prawa konsumenta (w tym usługobiorcy).
 - ❖ korupcji i odpowiedzialności w przepisach:
 - czynnego i biernego łapownictwa;
 - różnych postaci sprzedajności (łapownictwa biernego);
 - typów przekupstwa (łapownictwa czynnego);
 - płatnej protekcji;
 - wykorzystywania stanowiska służbowego;
 - odpowiedzialności odszkodowawczej za czyn niedozwolony.
 - ❖ zapobiegania korupcji:
 - skutków korupcji – dla tego, co daje i dla tego, co bierze;
 - etyki zawodowej nauczycieli i rodziców;
 - etyki w relacjach nauczyciel - uczeń.
- ◆ internetowych spotkań (czat) filozofów, etyków, pedagogów, psychologów, prawników z gimnazjalistami poświęconych omówieniu m.in.:
 - ❖ ustawodawstwa antykorupcyjnego w Polsce i w innych krajach;
 - ❖ praw ucznia;
 - ❖ praw obywatelskich, praw konsumenta (w tym usługobiorcy);
 - ❖ Polski jako sygnatariusza Cywilnoprawnej konwencji o korupcji i Prawnokarnej konwencji o korupcji.
- ◆ seminarium nt.: „Etyka zawodowa” dla nauczycieli, przedstawicieli kuratoriów i placówek oświatowo - wychowawczych. Tematy:
 - ❖ moralne aspekty pracy i różnych dziedzin życia publicznego;
 - ❖ przykłady kodeksów etycznych;
 - ❖ etyczny wymiar życia szkolnego;
 - ❖ umiejętność życia z innymi i dla innych;
 - ❖ wartości szczególnie cenione w życiu szkolnym i publicznym;
 - ❖ etyka w relacjach pracodawca - pracownik;
 - ❖ etyka w relacjach firma - klient;
 - ❖ etyczne wzorce postępowania.
- ◆ płyty CD, w tym gry komputerowej.

WNIOSKI

Korupcja jest zjawiskiem uniwersalnym: nie ma społeczeństwa ani formy rządów, które byłyby na nią odporne. Nigdy nie będzie też możliwe całkowite wyeliminowanie korupcji z życia publicznego. Jednak uświadomienie kosztów korupcji wzbudza niepokój i sprawia, że wzrasta znaczenie tego problemu w debacie publicznej. Społeczeństwo domaga się przyzwoitych rządów, elit o czystych rękach i coraz mniej przychylnie odnosi się do funkcjonariuszy publicznych oczekujących dowodów wdzięczności za wykonywanie służbowych obowiązków. Wspomaga to działania antykorupcyjne podejmowane przez różne podmioty, w tym władze publiczne, organizacje międzynarodowe i pozarządowe. Wpływa także, konsekwentnie, aczkolwiek wolno, na zmianę postaw społecznych.

Bezspornym jest fakt, iż polskiej demokracji w poważnym stopniu zagraża korupcja, chociaż z wieloma poglądami i wynikami badań mierzących to zjawisko można polemizować.

III sprawozdanie z realizacji *Programu zwalczania korupcji – Strategia Antykorupcyjna* podsumowuje dotychczasowe działania zrealizowane w ramach Strategii Antykorupcyjnej. W celu wzmocnienia systemu prawnego i zwiększenia przejrzystości interpretacji przepisów prawnych służących walce z korupcją, wprowadzono w życie wiele nowych regulacji prawnych, a także uchwalono nowelizacje wielu ustaw. Wzrosło zainteresowanie sposobami zwalczania korupcji, nie tylko ze strony organizacji pozarządowych, lecz także urzędów administracji publicznej. Jednakże na obecnym etapie widoczna jest różnica w postępach wdrażania Strategii pomiędzy poszczególnymi resortami. Wobec powyższego koniecznym staje się wzmocnienie wdrażania Strategii Antykorupcyjnej oraz zintensyfikowanie współpracy międzyresortowej. Niezależnie jednak od tego, każdy resort powinien we własnym zakresie poszukiwać nowych rozwiązań systemowych, prowadzić działania prewencyjne, a także uzupełniać istniejące procedury wewnętrzne, które mogłyby wpłynąć na ograniczenie korupcji.

Analiza sprawozdania pozwala również stwierdzić, iż świetnym sposobem promocji zachowań etycznych są konkursy, organizowane przez jednostki administracji publicznej.

W najbliższym czasie przewidywana jest kontynuacja *Programu zwalczania korupcji* poprzez rozpisanie II pakietu przedsięwzięć legislacyjnych, organizacyjnych i edukacyjno - informacyjnych.